
**UTDANNINGSMELDING (UIB) FOR 2008 – VIDERE SATSINGER I
STUDIEKVALITETSARBEIDET**

Universitetsstyret behandlet utdanningsmeldingen for UiB for 2008 (og høstsemesteret 2007) på møtet 18. juni 2009 (Sak 60) <http://link.uib.no/?5beRl>. Utdanningsmeldingen tar for seg status i studiekvalitetsarbeidet ved universitetet. Universitetsstyret tok meldingene fra fakultetene til orientering, godkjente den samlede utdanningsmeldingen og vedtok hvilke satsningsområder som skal prioriteres i det videre arbeidet med studiekvalitet på fakultetene.

Videre satsningsområder:

- Videreutvikling av lærerutdanningen
- Iverksetting av tiltak for å styrke etiske verdier i utdanningen
- Bedring av romforholdene og undervisningsutstyret i læringssituasjonen
- Bachelorutdanningen – studiegjennomføring, profil og kompetanse
- Tiltak for å fremme studentenes deltakelse i forskning i utdanningen

Instituttene, fagmiljøene og programstyrene ved MN-fakultetet har bidratt til fakultetets utdanningsmelding for 2008 med grundige og omfattende egnevalueringer av studietilbudet. For det videre kvalitetsarbeidet ved fakultetet anmodes det om å være oppmerksom på universitetets satsningsområder. Satsningsområdene vil også bli knyttet til fakultetets strategi- og budsjettarbeid.

Saken blir lagt frem for studivstyret for drøfting av videre oppfølging og eventuelle tiltak for å formidle satsningsområdene til fagmiljøene og for å ta prioriteringene med i det videre kvalitetsarbeidet.

Bergen 21.9.09
Mn/INSO

Vedlegg:

- Brev fra universitetsdirektøren
- Utdanningsmelding for 2008 (og høst 2007), Universitetet i Bergen

Fakultetene
Avdelingene

Referanse

2008/13741-, 2009/7456-, 2009/1942 -MOV

Dato

24.06.2009

Utdanningsmelding, forskerutdanningsmelding og forskningsmelding for 2008

Meldingene ble lagt frem for Universitetsstyret i møte 18.6.2009 (sak 60/09, 61/09 og 62/09).

Styret tok alle meldingene til orientering.

Styret ber om at arbeidet med å følge opp handlingsplan for forskerutdanning prioriteres og at forskningsmeldingene tas med i det videre arbeidet med universitetets budsjettforslag for 2010 og i arbeidet med fornyelsen av universitetets strategi.

Videre ber styret om at videreutvikling av lærerutdanningen, iverksetting av tiltak for å styrke etiske verdier i utdanningen, bedring av romforholdene og undervisningsutstyret i læringssituasjonen, bachelorutdanningen – studiegjennomføring profil og kompetanse, samt tiltak for å fremme studentenes deltakelse i forskning i utdanningen, prioriteres.

Kari Tove Elvbakken

Per Gunnar Hillesøy

Utdanningsmelding for 2008

Bakgrunn

Universitetet i Bergen utarbeider årlige utdanningsmeldinger, forankret i *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudiene*. Denne utdanningsmeldingen er den femte. Fra og med våren 2009 gjelder meldingene for kalenderåret, og denne meldingen rapporterer for hele 2008 og fra høsten 2007. Meldingen er så langt mulig utarbeidet i samsvar med endringene i kvalitetssikringssystemet som Universitetsstyret vedtok på grunnlag av Samdalutvalgets innstilling ([sak 15/09](#)). Utdanningsmeldingen for Universitetet i Bergen er vedlegg 1.

Universitetets utdanningsmelding for 2008 bygger dels på utdanningsmeldinger som er utarbeidet ved hvert fakultet og som er behandlet i fakultetenes organer. Samtidig analyseres studentdata og studietilbudet ved institusjonens vurderes. Videre drøftes oppnåelse av forbedringer innenfor satsingsområder og kvalitetssikrede tiltak, denne drøftingen følges av forslag til videre satsing på bedring av våre studietilbud. I det følgende oppsummeres hovedpunkter fra meldingen.

Utdanningsutvalget behandlet framlegget til Utdanningsmelding i møte 13.05.09 (UU sak 22/09), og merknadene fra utvalget er innarbeidet i meldingen.

Hovedpunkter i Utdanningsmelding 2008

I universitetets årlige dokumenter *rapport og planer*, uttrykkes overordnede måltall for virksomhetene, både når det gjelder utdanning, forskerutdanning og forskning ([sak 7/09](#) og [8/09](#)). For 2008 ble det rapportert om oppnådde resultater for utdanningen:

- Resultatmålene innenfor gjennomstrømming, kandidatproduksjon, antall utvekslingsstudenter og primærsøkere er nådd
- Kvalitetssikringssystemet er videreutviklet
- Samarbeidet gjennom UH-nett Vest er styrket, særlig om lærerutdanning

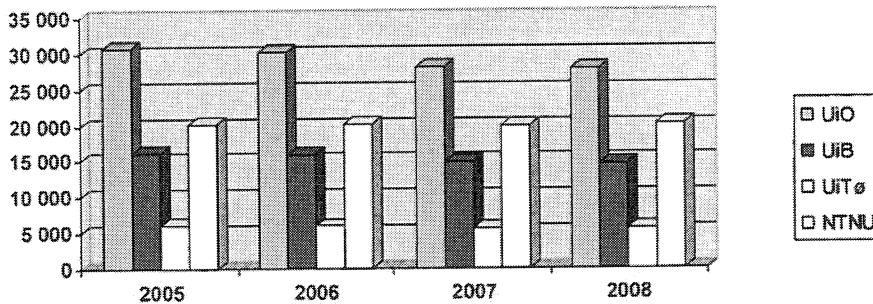
Universitetet i Bergen ble i 2009 rangert som nr. 227 i verden, ifølge Times Higher Education. Det er en forbedring på nesten 100 plasser siden 2005.

I følge Strategisk plan 2005-2010 skal studietilbudene ved UiB være:

Solide, disiplininnrettede studier og profesjonsutdanninger basert på forskning og høy faglig kompetanse utgjør fundamentet for utdanningstilbudet ved Universitetet i Bergen

Studenttall

Studenttallet ved UiB ble redusert fra 15 350 til 13 650 fra 2005 til 2008. UiBs andel av universitetsstudenter (ved UiO, NTNU, UiB og UiT) var 21,8% i 2005 og 21% i 2008. Etter en periode med endringer i studenttalet knyttet til reduksjon i studietiden på lavere grad, fra 4 årige candmag løp, til 3 årige bachelorløp, er situasjonen nå stabilisert. Utviklingen er typisk ved alle universitetene.

Figur 1 Utvikling i studenttall 2005-2008 ved UiB, UiO, NTNU, UiT

Rekruttering

Det forventes økt rekruttering til universiteter og høyskoler på grunn av finanskrisen og økte ungdomskull. Ved hovedsøknadsfristen 15.4.09, var det 10 000 flere søkere enn året før til Samordna opptak (SO).

UiB har som mål å ha 2 førstevalgssøkere per studie plass. I 2008 hadde 7270 søkere UiB som høyeste prioriterte studiested. Disse søkerne konkurrerer om 3671 studie plasser. Gjennom SO ble det utlyst 80 studieprogram og 120 studieprogram lyses ut internt. Av de 80 studieprogrammene var det 49 studieprogram som ikke oppnådde målet, og 13 studieprogram fikk færre enn 1 søker per studie plass. Flere av disse studieprogrammene var innenfor realfagene der det over tid har vært en vanskelig rekrutteringssituasjon. Blant universitetene har UiO flest søkere per studie plass (2,8), mens UiT har færrest (1,2).

Søkertallet til fakultetene økte med 11% i 2009. Økningen for landet 8%. Samtlige fakultet har økte søkertall, størst ved MOF (24%) og MN (22%). Det er en solid økning for lærerutdanningen. Det er stor oppmerksomhet om rekrutteringsarbeidet ved UiB og innføring av nye websider har gitt økt mulighet til å profilere studietilbudet

Tabell 1 Primærsøkere per fakultet 2004-2009 Kilde: SODA Foreløpige tall for 2009

	2005	2006	2007	2008	2009
SV	2389	1814	1830	1868	2063
HF	1777	1749	1635	1540	1729
JUS	1060	1250	1194	1227	1212
MOF	845	831	769	729	857
MN	757	713	738	733	894
PS	1334	1311	1203	1210	1326
Farmasi	58	38	51	38	43
Ernæring	101	54	47	38	94
SUM	8321	7760	7467	7383	8218

Studiepoengproduksjonen

Det samlede antallet avlagte studiepoeng ved institusjonen viser stor stabilitet de siste årene, men med en reduksjon på om lag 560 studiepoeng fra 2007 til 2008.

Tabell 2 Avlagte årsheter 2005 - 2008

Kilde: DBH, egenfinansierte, ny produksjon

	2005	2006	2007	2008
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
Det humanistiske fakultet	2541,4	2563,1	2299,2	2051,3
Det juridiske fakultet	1629,5	1586,0	1613,1	1526,5
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet	1518,1	1549,4	1502,9	1489,6
Det medisinsk-odontologiske fakultet	1169,2	1297,7	1302,3	1577,6
Det odontologiske fakultet	196,8	222,1	166,2	
Det psykologiske fakultet	1057,8	1066,3	1045,1	1020,5
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	2093,8	2049,9	2095,9	1889,6
Examen philosophicum	370,8	357,2	328,7	323,5
Praktisk-pedagogisk utdanning	2,6	0,5	-	-
UiB (uspesifisert underenhet)	-	-	0,8	18,3
Sum	10580,0	10692,2	10354,2	9896,9

Antallet studiepoeng har økt markert fra 2005. Alle universitetene registrerte mindre reduksjoner i studiepoeng per student fra 2007 til 2008. Snittallet for universitetene i Norge var 40,5 studiepoeng per student i 2008, UiO hadde 36,9 poeng og UiA 43,2

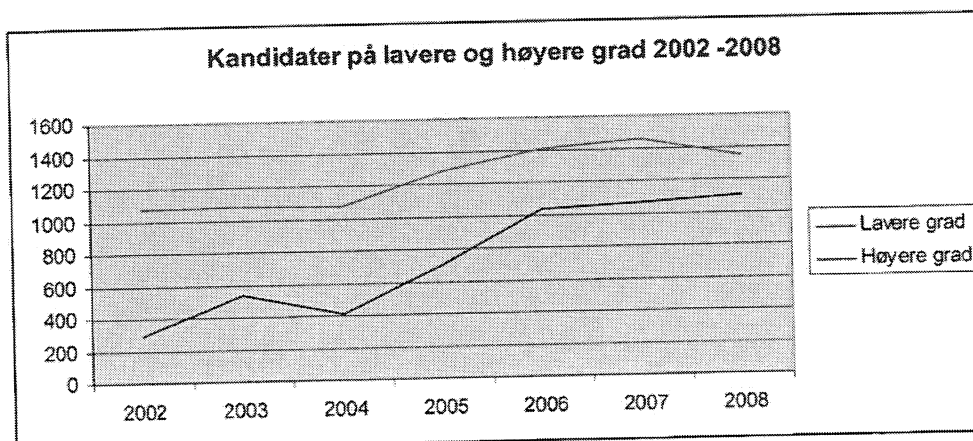
Tabell 3 Studiepoengproduksjon per student

Kilde DBH, gjelder egenfinansierte studenter

	2005	2006	2007	2008
NTNU	40,8	40,6	42,2	42,1
Universitetet i Bergen	39,8	40,7	42,6	42,0
Universitetet i Oslo	36,3	36,3	38,9	36,9
Universitetet i Tromsø	38,0	40,3	41,6	40,8
Alle universitet	39,2	39,5	41,2	40,5

Antall kandidater

Samlet ved alle universiteter og høyskoler, sank antall kandidater med 1,8% fra 2007 til 2008. Antall kandidater i 2008 var litt lavere enn i 2007, noe som var forventet fordi det gamle hovedfaget ble utfaset i 2007.

Figur 2: Kandidater UiB, høyere og lavere grad 2002-2008

Tabell 4 Antall kandidater ved universitetene

Kilde: DBH: gjelder totalt antall kandidater, ikke bare egenfinansierte

	2005	2006	2007	2008
Alle institusjoner	33052	35263	36001	35195
UiO	3510	4041	4595	4246
UiB	1986	2434	2513	2461
UiT	750	1006	1069	812
NTNU	3009	2992	3365	2887

Gjennomføring på normert tid

I landet som helhet har det å gjennomføre studiene på normert tid for høyere grads studier økt i perioden 2003-2008. Tabell 3 viser at 28% av dem som startet på et masterstudium på et universitet høsten 2003 fullførte på normert tid. Av dem som startet høsten 2004, fullførte 34% på normert tid. Tabellen viser andelen studenter i aktuelt kull som har fullført innen 2008. Gjennomføringen er økt, men UiB har hatt størst økning, fra 15,2% for 2003-kullet til 41,5% for 2006 kullet. Det er lagt ned mye arbeid for å bedre gjennomstrømningen og UiB fikk Kunnskapsdepartementets utdanningskvalitetspris for innføring av tidsfrist på MN i 2007.

Tabell 5 Andel masterstudenter i ulike kull som fullfører på normert tid og innen høsten 2008

	H03		H04		H05		H06	
	Normert	Innen h08	Normert	Innen h08	Normert	Innen h08	Normert	Innen h08
UiB	15,2	63,7	21,4	66,5	31,1	62,3	41,5	57,1
UiO	24,1	70,2	28,6	67,3	27,8	55,9	32	45,6
UiS	39,9	64,4	43,8	65	39,3	52,9	38,5	45,7
UiT	22,5	60,8	30,6	67,6	37,9	59,2	34,8	46,4
UMB	31,8	79,8	15,1	70,9	25,1	69,6	12,4	50
NTNU	31,1	81,9	34,9	74,7	36,1	68,7	38,2	52,3
UiA	49,3	69,1	41,4	68,9	47,5	61,3	41	46,7
Gj snitt	28	70,7	29,8	68,8	32,8	60,7	34,5	49,2

SV og HF hadde nedgang i antall kandidater fra 2007-2008. skyldes det at de nå bruker lengre tid eller at færre er tatt opp til master ? De andre fakultetene har stabile tall eller har hatt en økning i forhold til 2007.

Tabell 6 Kandidater UiB høyere grad (hovedfag + mastergrad + profesjon)kilde: DBH

Høyere grad	2005		2006		2007		2008	
	tot.	kv	tot.	kv	tot.	kv.	tot	kv
HF	217	136	264	164	282	166	206	121
MN	256	103	250	103	232	97	237	101
MOF	248	159	287	179	245	164	279	176
SV	247	141	243	136	328	184	243	131
JUS	213	113	264	148	255	141	255	139
PSYK	100	76	94	72	110	89	129	93
Sum:	1281	728	1402	802	1452	841	1349	761

Karakterfordeling

Det viser seg at hovedtyngden av karakterene som gis ved UiB, 72,9%, ligger på den positive delen av skalaen: A-C. Bruk av karakterene A og B øker med studienivået. Tilsvarende tall for alle dagens universiteter er samlet 69%.

Studentutveksling

I et kvalitetsperspektiv er evnen til å tiltrekke seg internasjonale samarbeidspartnere og studenter interessant. Antall innreisende studenter økte i 2008, etter et år med nedgang (2007), se tabellene 7 og 8.

Tabell 7 Utreisende studenter 2005 - 2008 fordelt på fakultet

Kilde: Rapporten: Tall på utvekslings-studenter for UiB 2008 (ut og inn), Utdanningsavdelingen

Fakultet	2008	2007	2006	2005
HUM ¹	128	148	153	163
SV	130	162	144	161
PSYK	38	45	44	23
MN ²	58	83	63	48
JUS	85	76	41	32
MED/ODONT	29	18	25	26
Totalt	468	532	470	453
Fordeling				
Bilaterale avtaler	303	335	286	246
Erasmus	129	160	148	163
Erasmus Link/Andre	1	3	4	3
Nordplus	35	34	32	41

Tabell 8 Innreisende studenter 2005 -2008 fordelt på fakultet

Kilde: Rapporten: Tall på utvekslings-studenter for UiB 2008 (ut og inn), Utdanningsavdelingen

Fakultet	2008	2007	2006	2005
HUM	133	91	90	77
SV	168	181	177	170
PSYK	23	30	29	33
MN	132	132	134	89
JUS	74	60	76	37
MED/ODONT	36	28	39	35
Totalt	566	522	545	441
Disse fordeler seg slik:				
Bilaterale avtaler	79	64	99	55
Erasmus	469	430	407	359
Erasmus Link/Andre	-	1	8	4
Nordplus	18	27	31	23

Fellesgrader

Universitetet oppnådde måltallet (4) for antall fellesgrader og felles studieprogram med utenlandske universitet, og fagmiljøenes planer for 2009 indikerer at måltallet for 2009 (6) vil nås med god margin. Utvikling av fellesgrader nevnes i Stortingsmelding 14 *Internasjonalisering av utdanning* som et virkemiddel for å knytte utveksling tettere til forskningssamarbeidet. Regjeringen vurderer å sette inn tiltak for å stimulere institusjonene til å utvikle fellesgrader og felles studieprogram. Det vises også til sak

¹ Inkl. videreutdanningsstudenter ved University of Newcastle 2004-2006

² Inkl. farmasistudenter på obligatorisk utenlandsopphold ved University of East Anglia (21 i 2006, 20 i 2007, 13 i 2008)

om oppretting av nye fellesgrader som behandles på dette styremøte. Å få felles internasjonale studieprogram er tiltak i *Handlingsplan for internasjonalisering*.

Antallet studieprogram ved UiB synker, hovedsakelig på grunn av utfasing av gamle grader, mens emneporteføljen øker. UiB har det høyeste antallet studieprogram, både på bachelornivå og masternivå, i Norge. Fakultetene har meldt om planer for endring i studieprogramporteføljen i forbindelse med Utdanningsmeldingen. Mange vektlegger at det arbeides med å konsolidere utdanningsvirksomheten.

Fra fakultetenes utdanningsmeldinger

I det følgende presenteres noen hovedpunkter fra fakultetenes utdanningsmeldinger. Meldingene finnes som uttrykt vedlegg til denne saken og er også mer omfattende presentert i utkastet til Utdanningsmelding (vedlegg 1)

Det humanistiske fakultet

Fakultetet oppgir å arbeide med å dimensjonere fagene og programporteføljen etter det samlede ressursgrunnlaget. Å øke rekrutteringen til humanistiske fag prioriteres, og fakultetet vil finne bedre måter å synliggjøre den faglige bredden ved HF. Særlig viktig for fakultetet er det å få økt rekruttering til masterstudiene. Flere av fagmiljøene har lange tradisjoner for å utvikle klare og tydelige retningslinjer for akademisk redelighet. Fakultetet vurderer midlene det fikk tildelt fra *Program for evaluering og kvalitetsutvikling*, i 2008 som godt virkemiddel for å sikre fremdriften i dette arbeidet, og fakultetet ønsker å bidra til universitetets satsing på dette området. Det har vært en positiv utvikling i arbeidet som er gjort med lærerutdanningen, og de foreløpige tilbakemeldingene fra programsensoren tyder på at de justeringene som er gjort i programmene vil bidra til å styrke tilbudet. Gjennomførings- og frafallstallene er forbedret, og det ventes at resultatene fremover vil bekrefte denne utviklingen.

Det juridiske fakultet

Fakultetet mener det på grunnlag av anbefalingene fra NOKUT er nødvendig med en styrking av lærerstaben. Fakultetsstyret har vedtatt en strategi for jevn oppbygging av den vitenskapelige staben, avhengig av fakultetets økonomiske rammer. Fakultetet følger opp NOKUTs anbefalinger. Studenter som skriver masteroppgaver, får et minimum av veiledningstimer. Fakultetet mener studentene ikke får tilstrekkelige faglige tilbakemeldinger i alle kurs i alle studieår. Fakultetets bruk av arbeidsplaner og undervisningsregnskap, sammen med en modulstrukturert studieplan, bidrar til å sikre den enkelte vitenskapelige tilsatte lik tid til forskning og undervisning, og mulighet til lengre konsentrerte tidsperioder til forskning. Det påpekes at fuskesaken preget fakultetet i 2008.

Det matematisk – naturvitenskapelige fakultet

Fakultetet har stor oppmerksomhet om felt-, laboratorie- og simuleringsundervisning. Det vektlegger at det er stort press på slik ressurskrevende undervisning og arbeider for å unngå at denne komponenten av utdanningen svekkes ytterligere. Fakultetet videreførte sitt flerårige program for å oppgradere undervisningsutstyret i 2008, program vurderes å ha gitt kvalitetsheving av utdanningen. Alle institutt med felt- og laboratorieundervisning har fått oppgradert deler av undervisningsutstyret og fakultetet viderefører arbeidet. Fakultetet påpeker at det er utstrakt samarbeid med andre institusjoner, randsonen og næringslivet – særlig på master- og PhD-nivå. Fakultetet er opptatt av rekrutteringsarbeidet, både på nasjonalt, regionalt og lokalt

plan og deltar i et forskningsprosjekt sammen med KD, de andre realfagsfakultetene og NHO for å få økt kunnskap om hva som avgjør elevs fagvalg i skolen og senere studievalg. Innføring av tidsfrist på mastergrad har økt gjennomføringen på normert tid. Med kvalitetsreformen er det utviklet nye studieadministrative støttesystemer, noe fakultetet framhever har profesjonalisert det studieadministrative arbeidet. En særlig anerkjennelse av kvalitets- og utviklingsarbeidet ved fakultetet er Ugleprisene som er tildelt flere ganger, sist Ugleprisen for 2009 (Institutt for biologi; BIO300) og i 2009 Utdanningsprisen fra Kunnskapsdepartementet.

Det psykologiske fakultet

Fakultetet har som et hovedsatsningsområde å integrere kompetansehevende tiltak for faglærere med vekt på studentaktive læringsformer. Det andre satsningsområdet er sammenhengen mellom undervisningsformer og vurderingsformer. For begge områdene har fakultetet tett dialog med fagmiljøet for universitetspedagogikk og ønsker å styrke samarbeidet ytterligere. Fakultetet vektlegger også det å sikre balansen mellom tidsbruk på forskning og utdanning. Det kommende året skal et datamaterialet om bruk av undervisningsressurser på studieprogrammene kvalitetssikres og det skal vurderes om det er effektivitet og funksjonalitet i ressursbruken. Fakultetet ønsker en sentral diskusjon om hvordan studietilbudet skal organiseres for å sikre økt forskningstid. Fakultetet er særlig opptatt av tverrfakultære studietilbud, og vektlegger viktigheten av å sikre gjensidig forpliktelse for den koordinerende rollen fakultetet har i studieprogrammene i lærerutdanningen og for universitetspedagogikk. Det vurderes som viktig med ytterligere avklaringer av mandat, myndighetsrolle og ressurstildeling for fakultetets koordinerende funksjon og oppbygging av forskningen i lærerutdanningen og innenfor universitetspedagogikk. Det vurderes som ønskelig å kunne tilby flere emner på engelsk på lavere grad for å gi et bredere tilbud til innreisende studenter. Fakultetet har fortsatt oppmerksomhet på frafallet i bachelorstudiene.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Fakultetet vil vurdere porteføljen av studieprogrammer, særlig på lavere grad, i lys av gjennomføringsgrad, kandidatproduksjon og frafall. Disiplinære studieprogram skal være grunnstammen i fakultetets studietilbud på lavere grad. Fakultetet vil vurdere om tverrfaglige program med høyt frafall og lav kandidatproduksjon skal fortsette og vil komme til å foreslå nedlagt to bachelorprogram. På lavere gradsnivå er andelen studenter som slutter, urovekkende høy, fakultetet understreker at det vil påvirke rekrutteringen til masternivå. Fakultetet ser det som viktig å verne om studieplassene på en god måte, å holde oppe studiepoengproduksjonen når studenttallet synker, og for å bevare fagenes rekrutteringsgrunnlag til master. Det er iverksatt tiltak for å øke gjennomføringen og hindre frafall. De fire nyopprettede årsstudiene skal beskytte disiplinære studieprogram mot frafall og gi rekruttering til bachelorprogrammene. Fakultetet ønsker å gjøre en undersøkelse av årsakene til at studenter slutter, som oppfølging av en undersøkelse av 2003/2004-kullene i 2007. Den viste at det ikke var sammenheng mellom faglig misnøye og frafall; mobilitet så ut til å være viktigere. På mastergradsnivå arbeider instituttene med å bedre gjennomføringen. Fraffallet har gått ned, ved fakultetet fullfører 42 % på normert tid. Det vurderes som nødvendig å fortsette arbeidet med gjennomføringen på mastergrad. Bedret gjennomføring på mastergrad, lavere søkning og opptak de siste par årene har ifølge en del institutter har gitt bedre kapasitet på masternivå. Samtidig er søkningen til mastergrad noe redusert. Fakultetet vil styrke rekrutteringen til mastergradsprogrammene og viser til

gode resultater for internasjonalisering. Det vurderes som en utfordring å styrke utreisende mobilitet i noen studieprogram. Fakultetet vil styrke den faglige bredden i fakultetets studiemobilitet, og det pekes på at det å sikre tilstrekkelig antall kvoter til at de gode studieprogrammene er utfordrende.

Det medisinsk- odontologiske fakultet

Fakultetet viser til at det tilbyr attraktive studieprogram innenfor bachelor, profesjons- og mastergradsstudier og har høye søkertall til den faste rammen av studieplasser. Etter sammenslåingen mellom Det odontologiske fakultet og Det medisinske fakultet fra 01.01.2008 ble bredden i studietilbudet forsterket. For å ivareta oppfølging og ansvarsfordeling innenfor sentrale områder som studiekvalitet, kvalitetssikring av undervisningen, sensorordninger og internasjonalisering, er det etablert programutvalg for studieprogrammene, med Studieutvalget ved fakultetet som felles møtepunkt. I løpet av 2008 kom ordningen med programsensorer på plass for alle program, og internasjonalisering ble satt på agendaen i utvalgene. Fakultetet påpeker at det med seg disse og andre sentrale elementer fra utdanningsmeldingen inn i arbeidet med den strategiprosessen som er satt i gang ved fakultetet.

Senter for farmasi

Det første kullet med farmasikandidater ble uteksaminert i 2008. Senter for farmasi minner om at studentene må gjennomføre sitt 7. semester utenfor UiB, nemlig ved University of East Anglia (UEA) der det undervises galenisk og klinisk farmasi. Studentene har vært godt fornøyde med dette semesteret og staben ved UEA er tilfreds med studentenes faglige prestasjoner. Senter for farmasi ber om at Universitetet i Bergen snart må ta stilling til hvordan undervisningen i galenisk farmasi skal gjennomføres fra 2013, når avtalen med University of East Anglia går ut.

Studentenes kommentarer til fakultetenes utdanningsmeldinger

Studentene kommentarer til fakultetenes utdanningsmeldinger, oppsummeres under:

Om bachelorutdanningen og frafall

Studentene framhever prosjekter ved HF- og SV-fakultetene om bachelorgradenes arbeidslivsrelevans og betydningen av å synliggjøre mulige karriereveier for studentene, blant annet ved å utvikle alumnusnettverket. Studentene mener mange studieprogram kunne styrke egenarten ved universitetets utdanninger om studenter integreres bedre i forskning. Dette omtales også i Stortingsmelding nr. 30 (2008-2009) "Klima for forskning". Som et ledd i styrkingen av bachelorgraden vedtok Norsk Studentunion i 2009 at studentaktiv forskning er viktig for styrkingen av universitetets bachelorgrader, ved at studentene integreres i forskningen i studieløpet, eller at det opprettes emner med dette som særskilt fokus. Noen bachelorprogram har stort frafall. Studentene påpeker at den nye eksternweben kan bøte på det ved at studentene får et klarere bilde av hva de går til, men samtidig påpekes det at mye av frafallet kan knyttes til studentenes muligheter til å finne seg til rette faglig og sosialt, samt arbeidspress. Studentene mener slike prosjekt bør prioriteres for PEK-midler.

Om innføring av læringsutbytteomtaler

Akademisk redelighet er aktualisert som tema i det siste. Studentene mener det bør vurderes om dette burde inkorporeres i læringsutbyttebeskrivelser, først og fremst med tanke på kunnskap om referering i tråd med god skikk.

Om Internasjonalisering

Studentene ser svært positivt på satsingen på økt internasjonalisering. Likevel har fakultetene, med unntak av JUS og PSYK, færre utreisende enn innreisende studenter. Studentene framhever at fakultetene må synliggjøre tilbudene bedre, lette søknadsprosessene og sørge for god faglig tilrettelegging og godkjenning av fag, styrket veiledning i før utreise og bedre informasjon. Det vurderes som viktig at det er nok ansatte med tilstrekkelig kvalifikasjoner for oppgaven. Studenten mener det er positivt at mange fakultet satser på flere engelskspråklige emner, men etterlyser informasjon om hvordan SV og PSYK ønsker å utvide tilbudet. Studentene viser til et kurs i korrekt sitering og kildebruk for alle internasjonale studenter ved MN i regi av Universitetsbiblioteket som svært positivt og håper flere fakultet følger etter.

Om eksamens- og sensurordning

Studentene mener ordningen med programsensor er svært positiv. Noen fakultet, som PSYK, bruker mange vurderingsformer. Studentenes mener flere fakulteter bør gjøre det. Studentene understreker at Universitetsstyrets vedtak om rett til gjentak ved gyldig fravær, må følges opp fordi det vurderes som viktig for studieprogresjon, studiegjennomføring og for studentenes økonomi.

Om evaluering av emner og programmer.

Studentene er opptatt av å ha engasjerte studenter i programstyrer og i andre organer og arbeidsgrupper. Alle programmer må være knyttet til et programstyre el. l. med studentrepresentasjon. Studentene foreslår tiltak for at rekrutteringsarbeidet til slike organer styrkes. En av metodene som foreslås i Samdalutvalgets rapport er evaluering i studentgrupper ledet av en erfaren student. I slike grupper kan terskelen for å gi kritiske innspill være lavere. Studentene ber om at NSU- UiB får mulighet til å komme med innspill til utdanningsmeldingen, gjerne ved at NSU- UiB kan komme med innspill til de fakultetsvise meldingene. Studentene mener det er konstruktivt å institusjonalisere at studentutvalgene får mulighet til å arbeide med instituttene og avdelingenes meldinger. Studentene viser til at MN i noen fagmiljø har muntlige underveisevalueringer med studentene og at dette tiltaket bør gjøres til en norm, enten i regi av emneansvarlig eller en emnekoordinator.

Om det fysiske læringsmiljøet

Studentene viser til at Læringsmiljøutvalget har hatt utfordringer med å finne sin rolle. Utvalget har sterk studentrepresentasjon og behandler saker som er av fundamental viktighet for studentenes arbeid, ve og vel. Arbeidet med å styrke utvalgets stilling pågår, men studentene mener det fremdeles er langt igjen før dette er et utvalg det er naturlig for studenter og ansatte å henvende seg til i større læringsmiljøspørsmål. Studentene mener et mulig virkemiddel er at Læringsmiljøutvalget får eget budsjett.

Om satsingsområdene innenfor utdanning

Da Universitetsstyret behandlet forrige Utdanningsmelding (sak 103/07), ble fire oppgaver trukket fram som særlig viktige:

- Videreutvikling av lærerutdanningen
- Iverksetting av tiltak for å styrke etiske verdier i utdanningen
- Bedring av romforholdene og undervisningsutstyret i læringssituasjonen
- Bachelorutdanningen – studiegjennomføring, profil og kompetanse

Det er arbeidet mye for å videreutvikle *lærerutdanningen*, med styrking av fagdidaktikk, tilbakemeldinger fra programsensorer, inngåelse av utvekslingsavtaler og etablering av fagutvalg for studentene. Det vurderes likevel som viktig å bedre de organisatoriske forholdene, styrke rekrutteringen og tiltak for å beholde studentene.

Arbeidet med *Handlingsplan for akademisk redelighet* er ferdigstilt, og det er initiert flere tiltak som vil bidra til å styrke de etiske verdiene i utdanningen. Utvikling av et eget utdanningstilbud er av tiltakene. Avsløringen av betydelig tekstsammenfall ved oppgaveinnleveringer ved Det juridiske fakultet har vært en viktig og krevende sak på flere nivå i organisasjonen.

Det er innført nye tiltak for å sikre *undervisningsrommenes* kvalitet. Ansvaret for undervisningsrommene er overført fra de ulike fakultetene til den sentrale eiendomsavdelingen. Arbeidet med å bedre *studentarbeidsplassene* og øke antallet, pågår også, med aktiv innsats fra studentene.

Flere fakultet gjennomført egne undersøkelser av *bachelorprogrammene* og har planer for å oppfølging. Tre store undersøkelser i løpet av 2009 skal bidra til å gi et tydelig bilde av ulike problemstillinger og et solid utgangspunkt for felles oppfølging. Det er fortsatt behov for at bachelorutdanningen har status som satsingsområde.

I *Utdanningsutvalgets* møte 13.05.09 ble det vedtatt at punkt 1, 2 og 4 fortsatt bør være satsingsområder, punkt 3 foreslås som en oppgave der Læringsmiljøutvalget bør få en særlig rolle.

Merknader fra universitetsdirektøren

Selv om det er variasjoner i rekruttering og gjennomstrømning, er det viktig å holde fast ved at UiB har et godt utdanningstilbud, - blant annet vurdert ut fra stabile søkertall, et høyt nivå i antall oppnådde studiepoeng og en solid internasjonal profil. Fakultetenes utdanningsmeldinger viser at det er konkrete utfordringer knyttet til rekruttering for noen fag og enkelte program, det er behov for å analysere nærmere årsaken til frafall for å øke kunnskapen om studentmobilitet, og det er behov for å vurder dimensjonering av studietilbudet for å få balansert ressursbruk mellom utdanning og forskning.

Kvalitetssikring av utdanning er en kontinuerlig prosess, og det arbeides målrettet med å videreutvikle utdanningstilbudet. Universitetets system for kvalitetssikring av utdanning er videreutviklet i 2008, i tråd med NOKUTs anbefalinger. I 2008 ble NOKUTs revisjon av kvalitetssikringssystemet for utdanning ferdigstilt. Den fulgte opp evalueringen av systemet i 2006/2007. Blant oppfølgingstemaene er vår ordning med ekstern sensor gjennomgått og forslag til nye retningslinjer foreligger. NOKUT har videre revidert akkrediteringen av odontologi og rettsvitenskap. Studiene ble reakkreditert høsten 2007 og anbefalingene fra NOKUT er fulgt opp (jf sak 33/09).

Ingen fakultet melder om faglig svikt i noen av sine program. Fakultetene uttrykker fornøydhet med studiekvalitetsarbeidet som drives i fagmiljøene og med det studieadministrative personalet. Fakultetsmeldingene gir inntrykk av at det vokser fram en kultur for kvalitet, og at det gjennomføres mange tiltak og prosjekter som griper fatt i utfordringer og problemer i studiekvalitetsarbeidet.

Riktig dimensjonering av fagtilbudet er viktig, særlig med tanke på å rekruttere godt og beholde studentene, samtidig som vi er i stand til å tilby forskningsbasert utdanning. Det trengs konsolidering av studietilbudet.

Det er viktig å få større innsikt og få vite mer om studentenes mobilitet, frafall, studiemål og gjennomføring, og har i perioden forberedt flere undersøkelser som hver på sin måte vil gi viktige bidrag til kvalitetsutviklingen av UiBs utdanninger. En større frafallsundersøkelse pågår nå blant studenter registrert i studieprogram i perioden 2003-2007. Målsettingen er å kartlegge årsaker til frafall. Resultatene fra undersøkelsene ventes å foreligge i løpet av høsten 2009.

Utdanningsmeldingen viser status for arbeidet med innføring av beskrivelser av læringsutbytte, det vil bli viktig framover da det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for utdanning er vedtatt av Kunnskapsdepartementet (KD) og sendt institusjonene for implementering.

Kunnskapsdepartementets sektoranalyse viser at det er UiB som tilbyr det høyeste antall bachelor- og masterprogram i Norge blant forskningsuniversitetene. For å ha nødvendig tid til forskning, bør utvidelse av programporteføljen vurderes nøye. Nedleggelse av studieprogram kan ses som nødvendige tilpasninger. Det vurderes om studiene er dimensjonert riktig og klarer å ha studenttall over en kritisk masse.

Fakultetene meldte om planlagte endringer i studieprogramporteføljen, med sikte på å fremme forslag for universitetsstyret til høsten. Utdanningsutvalget hadde ingen kommentarer til fakultetenes forslag. Universitetsdirektøren vil tilrå at fakultetene vektlegger hensynet til å konsolidere utdanningstilbudet ut fra de hensynene som her er nevnt. Det understrekes at studieprogram må ha klar finansiering for å opprettes.

Da universitetsstyret sist behandlet institusjonens utdanningsmelding, ble fire oppgaver gitt særlig prioritet: Videreutvikling av lærerutdanningen, iverksetting av tiltak for å styrke etiske verdier i utdanningen, bedring av romforholdene og undervisningsutstyret i læringssituasjonen og arbeid for Bachelorutdanningen – studiegjennomføring, profil og kompetanse. Det vises til gjennomgangen av resultatene over.

Utdanningsutvalget foreslår at alle disse fire oppgavene fortsatt skal prioriteres i arbeidet med å bedre studiekvaliteten, men foreslår at Læringsmiljøutvalget får et spesielt ansvar for arbeidet med studiemiljøet. For alle satsingsområdene er det lagt planer og pågår det arbeid som vil bli fulgt opp. Utdanningsutvalget argumenterer for at arbeidet med å integrere studentene bedre i fagmiljøenes forskning bør bli et nytt satsingsområde. Dette er også ønsket fra studentenes side. Utdanningsutvalget viser til masteremnet (BIO300) som fikk årets tildeling av Utdanningskvalitetsprisen. Om dette emnet skrev priskomiteen:

"Komiteen mener at emnet demonstrerer et viktig steg i retning av å få studenter til å arbeide vitenskapelig, i et engasjert forhold til samfunn og næring, og med et engasjement for formidling. Dermed gir emnet en forbilledlig innføring i vitenskapelig lagarbeid, i tett samarbeid med andre aktører, og med en opplevd anvendelighet som ansporer studenter til bygging av lag, utvikling av fellesskap og ansvar for miljøet. Konseptet er i høy grad overførbart til andre studier og bidrar til institusjonens pedagogiske profil med vekt på skriving og samarbeid som arbeidsmåter.

Priskomiteen har vurdert prosjektet som et fremragende arbeid for å fremme utdanningskvaliteten, og legger vekt på at opplegget virker velorganisert, gir en svært god hjelp til å fremme selvstendig og teambasert vitenskapelig arbeid, samt skjer i nær dialog med en ekstern samarbeidspartner slik at relevanskvaliteten økes”.

Utdanningsutvalget mener at det vil være bred interesse i fagmiljøene for å styrke forskning i utdanningen gjennom en egen satsing. Universitetsdirektøren vil tilrå at dette satsingsområdet blir blant de prioriterte i kommende periode.

Satsingsområdene for videreutvikling av universitetets utdanningstilbud, vil være sentrale i det forestående arbeidet med fornyelsen av universitetets strategiske plan.

Avslutningsvis vises det til at universitetet har fått foreløpig tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet med tildeling av 225 nye studieplasser, etter forslag i revidert statsbudsjett som et tiltak for å fremme økt utdanning som krisetiltak. Det vises til omtale og forslag til vedtak om fordelig i egen sak.

Universitetsdirektøren legger fram følgende forslag til

vedtak:

1. Styret godkjenner framlegget til Utdanningsmelding for Universitetet i Bergen for 2008
2. Styret ber om at videreutvikling av lærerutdanningen, iverksetting av tiltak for å styrke etiske verdier i utdanningen, bedring av romforholdene og undervisningsutstyret i læringssituasjonen, bachelorutdanningen – studiegjennomføring profil og kompetanse, samt tiltak for å fremme studentenes deltakelse i forskning i utdanningen, prioriteres i 2009.

Vedlegg:
Framlegg til Utdanningsmelding 2008

Utrykte vedlegg:
Kommentarer fra studentene

21.5.09 /28.5.09 OÅ-EU/TT

UTDANNINGSMELDING FOR 2008 (og høst 2007)¹ UNIVERSITETET I BERGEN

Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia ved UiB fastset at det skal utarbeidast årlege utdanningsmeldingar, både for fakultetsnivået og for institusjonsnivået.

Meldinga for universitetet skal bygge på rapportar frå fakulteta og gi "ei samlande og overordna vurdering av studiekvaliteten ved institusjonen og oversikt over opplegg, tiltak og vidare satsingar i studiekvalitetsarbeidet". Dette er i samsvar med NOKUTs "Kriteriegrunnlag for evaluering av universiteters og høgskolers kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten" av 17.12.2008.

¹ F.o.m. 2008 er meldingsperioden endret fra studieår til kalenderår, og denne meldingen omfatter derfor også høstsemesteret 2007.

Innhold:

Introduksjon	3
1. Gjennomgang av arbeid med satsingsområder som var vedtatt i Styret	4
1.1. Videreutvikling av lærerutdanningen.....	4
1.2. Iverksetting av tiltak for å styrke etiske verdier i utdanningen	5
1.3 Bedring av romforholdene og undervisningsutstyret i læringssituasjonen	6
1.4 Bachelorutdanningen – studiegjennomføring, profil og kompetanse	7
2. Andre studiekvalitetstiltak på institusjonsnivå.....	8
2.1 Oppfølging av NOKUT- evalueringer	8
2.1.1 Revisjon av universitetets system for kvalitetssikring av utdanning	8
2.1.2 Revidering av akkreditering av odontologi og rettsvitenskap.....	9
2.2 UiBs incentivprogram for å styrke studiekvaliteten ved institusjonen	9
2.2.1 Ugleprisen for godt studiekvalitetsarbeid for 2007 og 2008.....	10
2.2.2 Tildeling til prosjekter for 2008	10
2.3. Læringsmiljøarbeidet og Læringsmiljøutvalget	10
3. Studietilbudet ved UiB	13
3.1 Studieprogrammene	13
3.2 Emnene.....	15
3.3 Mulige endringer i studieprogramporteføljen	15
3.4 Strategiske føringer for universitetets studietilbud	16
3.5 Vurdering av det samlede forslag til endringer	16
4. Studentdata	17
4.1 Opptaksrammer og søknad.....	18
4.2 Studiefrahald og frafall	18
4.3 Resultat (H07 og 2008)	19
4.3.1 Antall studiepoeng per student.....	19
4.3.2 Antall registrerte studenter	19
4.3.3 Kandidater	20
4.3.4 Karakterer.....	21
4.3.5 Inn- og utreisende studenter	21
5. Utdanningsmeldingene fra fakultetene.....	22
5. 1 Kvalitetssikring og kvalitetsutvikling	23
5.1.1 Implementering av læringsutbyttebeskrivelser	23
5.1.2 Internasjonalisering	24
5.1.3 Eksamens- og sensorordning.....	25
5.1.4 Evaluering av emne og program	25
5.1.5 Analyse.....	26
6. Samlet vurdering av studiekvaliteten og kvalitetssikringssystemet	29
7. Videre satsinger i studiekvalitetsarbeidet.....	29
VEDLEGG 1 Samlet vurdering slik fakultetene ser sin utdanningsvirksomhet.....	30
VEDLEGG 2 Studentenes kommentarer til fakultetenes utdanningsmeldinger.....	33
VEDLEGG 3 Kvalitetsrapport for Utdanningsavdelingen 2008	36

Introduksjon

Utdanningsmeldingen tar for seg status i kvalitetsarbeidet ved universitetet. I tillegg skal meldingen presentere arbeid som har overføringsverdi til andre fagmiljø.

I kapittel 1 foretas det en gjennomgang av arbeidet med de satsningsområdene som universitetsstyret vedtok ved behandling av forrige utdanningsmelding, både fra fakultært og sentralt nivå. Dette er tema som i størst mulig grad skal gjelde alle fakultet, og i perioden for denne utdanningsmeldingen omfattet disse satsingsområdene lærerutdanningen, styrking av etiske verdier i utdanningen, bedring av romforhold og undervisningsutstyr, samt arbeid med bachelorutdanningen.

Kapittel 2 omtaler andre viktige tema knyttet til kvalitetsutvikling av utdanning, som NOKUTs revisjoner og oppfølging av disse, samt universitetets egne prosjekt og utvalgte eksempler på godt studiekvalitativt arbeid, Ugleprisen. Det lokale arbeidet med læringsmiljøet blir også lagt fram i dette kapitlet.

Kapittel 3 beskriver dagens studietilbud, og utvikling de siste tre årene, både når det gjelder studieprogram og emner. Fokus på emner er nytt, og er tatt med for å belyse undervisningsbelastningen. Nytt er det også at fakultetene har presentert sine planer for oppretting og nedlegging av studieprogram.

I Kapittel 4 presenteres tallmateriale som fakultetene har fått til vurdering. Det er i presentasjonen av dette tallmaterialet forsøkt å se på trender og utvikling, og hvordan de institusjonelle trendene slår ut ved fakultetene. Gode resultater kan være til inspirasjon for andre.

Kapitel 5 har tittelen kvalitetssikring og –utvikling og dette kapitlet beskriver fakultetenes tilbakemelding på arbeidet med aktuelle tema: Læringsutbytte, internasjonalisering, eksamens- og sensorordninger, evaluering av emner og studieprogram, rammevilkår og til slutt en analyse med særskilt vekt på fakultetenes tilbakemeldinger på tema *tid til forskning*. I analyseavsnittet er det særlig fakultetenes arbeid med tid til forskning og resultatopptakelsen som er tema. Avslutningsvis omtales noen nasjonale trekk som gjelder for utdanningssektoren.

Kapitel 6 gir en oppsummering av den samlede vurderingen av kvalitetssikringsarbeidet og –systemet. Fakultetenes egne vurderinger er lagt i vedlegg 1.

I kapittel 7 skal universitetsstyrets satsninger for neste periode beskrives. Her viser vi til saksforelegget.

1. Gjennomgang av arbeid med satsingsområder som var vedtatt i Styret

1.1. Videreutvikling av lærerutdanningen

I dette avsnittet presenteres arbeid som er gjort for å videreutvikle lærerutdanningen. Det er fortsatt behov for ytterligere forbedringer, spesielt knyttet til de organisatoriske forholdene, rekruttering og å beholde studentene.

Universitetet i Bergen har to ulike modeller for lærerutdanning;

- Ettårig praktisk- pedagogisk utdanning, PPU (heltids- og deltidsp program)
- Integrert lektor- og adjunktutdanning (4 studieprogram)

Ressurser

Lærerutdanningen er styrket ved at det er ansatt en ny fagdidaktiker (mediefag) og det er opprettet en studieretning i skolerettet matematikk.

Et team med programsensorer er nå på plass og bidrar aktivt til å videreutvikle lærerutdanningen.

Programstyret for lærerutdanning etterlyser et eget budsjett til samarbeidsaktiviteter og kvalitetstiltak både for ansatte og studenter.

Samarbeid og internasjonalisering

Lærerutdanningen er et av de utvalgte samarbeidsområdene i UH-NettVest. I regi av dette samarbeidet ble det arrangert en konferanse i november 2008, og det er utlyst stimuleringsmidler som skal fremme samarbeid.

Studentene på den integrerte lærerutdanningen kan reise ut på vanlig utveksling i 6. semester. Noen fag arbeider for å få til egne utvekslingsavtaler for det integrerte løpet. I tillegg har MN inngått en utvekslingsavtale med University of Western Cape (Sør Afrika) som omfatter praksis. Det er også ønskelig å tilrettelegge for utveksling for det ettårige PPU studiet, men når det gjelder egne avtaler, ønsker programstyret å prioritere de integrerte løpene.

Organisering

På bakgrunn av erfaringer og tilbakemeldinger innførte universitetet en ny modell for den integrerte lektor- og adjunktutdanningen høsten 2007. Organiseringen av lærerutdanningen er komplisert og timeplanleggingen har vært særskilt krevende. Dette blir understreket i programsensor Hansens rapport, sammen med blant annet forslag om et eget nettsted, og at ledelsesstrukturen bør tydeliggjøres på nøytral grunn. Videre peker Hansèn på at samarbeidet mellom didaktikere og pedagoger bør styrkes.

Høsten 2007 erfarte lærerutdanningen flere uheldige timeplankollisjoner. Tiltak ble iverksatt, og det ble registrert langt færre kollisjoner i 2008.

Rekruttering

Lærerutdanningene har i snitt en søknad på 1,7 student per studieplass², men det er det ettårige PPU studiet som trekker snittet opp. To av studieprogrammene (4-årig integrert adjunktutdanning ved MN og integrert lektorutdanning med master i nordisk) har mindre enn en (primær)søker per studieplass og alle studieplassene ble derfor ikke fylt opp. På tross av at

² UiBs måltall er 2 primærsøkere per studieplass

den ettårige PPU studiet har god søknad klarer vi ikke å fylle plassene, da det er et misforhold mellom studentenes fagbakgrunn og universitetets fagtilbud. Den integrerte lektor- og adjunktutdanningen har også slitt med frafall, men fakultetene melder nå om svak bedring på dette feltet.

Fagutvikling

Arbeidskrav, eksamens- og sensorordninger ved lærerutdanningen (ettårig PPU) er gjennomgått i 2008.

Programstyret vurderer mulighetene for samordning mellom ettårig PPU og den praktiske pedagogiske utdanningen i de integrerte løpene.

Det er også nedsatt en arbeidsgruppe som skal se på organiseringen av lærerutdanningen og foreslå organisasjonsmessige justeringer, dette er også i tråd med Hansens forslag til forbedringer.

Partnerskolemodellen ved UiB er under evaluering, og i 2008 ble studentenes skoleerfaring i 1., 3. og 5. semester evaluert. Evalueringen viser klare forbedringer fra 2007, men at det fortsatt er behov for videre arbeid.

Studentmedvirkning

Det er opprettet et eget fagutvalg for lærerstudentene ved MN, noe som blant annet har resultert i egne leseplasser for lærerstudentene. HF melder om at studentene i sine tilbakemeldinger er mer fornøyd enn tidligere.

1.2. Iverksetting av tiltak for å styrke etiske verdier i utdanningen

Avsnittet beskriver hva som er gjort på sentralt og fakultært nivå for å følge opp satsningen.

Arbeidet med Handlingsplan for akademisk redelighet er i ferd med å ferdigstilles, det er initiert flere fakultære tiltak som vil bidra til å styrke de etiske verdiene i utdanningen.

Avsløring av betydelig tekstsammenfall ved oppgaveinnleveringer på JU har vært en viktig og krevende sak på flere nivå i organisasjonen.

Bakgrunnen for dette punktet er innstillingen fra det såkalte Strand-utvalget, ”Utdanning i akademisk redelighet – Tiltak for etikk i utdanningene ved Universitetet i Bergen”, som ble levert i mai 2007. Innstillingen, som la fram forslag på mer enn 50 tiltak på ulike nivå og av ulikt omfang, var på en bred høring ved fakultetene, Studentrådet, UB og andre relevante instanser. Et åpent høringsmøte og senere et heldagsseminar i november 2008 var en del av oppfølgingen av innstillingen, som foreslo både proaktive og reaktive tiltak med det formål å utdanne studentene til å være akademisk redelige på alle nivå i utdanningen. Prosessen ga Utdanningsutvalget et viktig og nødvendig grunnlag for utarbeidningen av den ”Handlingsplan for akademisk redelighet i utdanningen” som ble lagt fram for Universitetsstyret i april 2009.

Arbeidet med dette satsingsområdet må sies å være i god gjenge både sentralt og ved fakultetene. Fakultetene selv har meldt tilbake følgende for meldingsåret 2008:

HF

Fakultetet har i 2008 fått tildelt PEK-midler i tilknytning til prosjektet ”Etikk og studiekvalitet - integrering av akademiske verdier og normer i studieløpet”, som er utviklet av Instituttet for filosofi og førstesemesterstudier (FOF). Prosjektet skal være et samarbeid med bl.a. Senter for vitenskapsteori (SVT), og skal fokusere på en utvikling av etikkundervisningen i 1.-, 2.- og 3. syklus.

JU

Høsten 2007 ble det oppdaget tekstsammenfall mellom studentbesvarelser i Kark. Etter nærmere kontroll i ePhorus og videre gjennomgang av materialet i et arbeid ledet av rektor, ble saken om mistanke om fusk publisert 16. april 2008. Den sentrale klagenemnda fattet sine vedtak i 7 pilotsaker høsten 2008. Klagenemnda konkluderte med at forholdene omfattes av fuskebestemmelsen i Universitets- og høyskoleloven (§4-7), men valgte å ikke sanksjonere, dermed ble alle sakene henlagt. Saken har ført til et sterkere fokus på kildebruk og etikk i jusstudiet. Alle besvarelser leveres nå elektronisk og kjøres gjennom plagiatskontroll i ePhorus.

MN

Akademisk redelighet med blant annet riktig sitering, kildebruk og håndtering av vitenskapelig materiale og data inngår som tema i innføringsemner på bachelor- og masternivå i alle fagområder. Flere institutter ønsker å styrke denne opplæringen.

MO

En arbeidsgruppe ved fakultetet la i 2008 frem en rapport om skikkethetsvurdering i helsefagutdanninger og anbefalinger for hvordan dette feltet skulle ivaretas for instituttene og kliniske samarbeidspartnere. Etikk vektlegges også i økende grad i ulike deler av undervisningen, bl.a. i kommunikasjonskurs, i eldremedisin og i palliativ medisin.

SV

Høsten 2006 ble det gjennomført et pilotprosjektet med å innlemme informasjonskompetanse i førstesemesteremnet SV100, der formålet var å redusere antall saker som er i gråsonen mellom fusk og misforstått kildebruk eller -henvisning.

Flere fakultet etterlyser klarere retningslinjer for behandling av fuskesaker på institutt- og fakultetsnivå

1.3 Bedring av romforholdene og undervisningsutstyret i læringssituasjonen

Avsnittet beskriver fellestiltak som er gjennomført i perioden. Kvalitet og omfang på undervisningsrom og studentarbeidsplasser har blitt bedre. Satsingen videreføres gjennom LMUs arbeid – se avsnitt 2.3

Flere større prosjekt som har betydning for omfang av og kvalitet på undervisningslokalene og studentarbeidsplasser har blitt ferdigstilt i perioden:

- Studentsenteret i Bergen ble offisielt åpnet for bruk i mai 2008.
- Universitetet har inngått en 10 års leieavtale av undervisningslokaler i Thormøhlensgate 51.
- Ferdigstilling av rehabiliteringsarbeidet ved HF-bygget
- SV sitt fakultetsbibliotek med 250 studentarbeidsplasser stod ferdig til bruk høsten 2008.

Leieavtalen i Thormøhlensgate 51 har gitt etter- og videreutdanningsaktiviteten de arbeidsforholdene som i langt tid har vært etterspurt. Tilbakemeldingene fra studentene bekrefter at undervisningslokalene fungerer godt.

Viserektor Berit Rokne gjennomførte en besøksrunde til de aller fleste studentarbeidsplassene ved universitetet. Denne besøksrunden avdekket at det er relativt store ulikheter når det gjelder kvalitet og antall studenter per arbeidsplass. Universitetsbibliotekets arbeidsplasser

utmerker seg ved at de holder høy kvalitet, dekker ulike behov og er populære blant studentene. Universitetet bevilget kr 2 mill til strakstiltak for å bedre studentarbeidsplassene høsten 2008. Studenttillitsvalgte hadde en hovedrolle i tildelingen av disse midlene. Læringsmiljøutvalget følger opp det videre arbeidet med studentarbeidsplasser. Innstillingen *Servicenivå for utstyr og tenester knytt til undervisningsrom* følges opp av universitetsdirektøren.

1.4 Bachelorutdanningen – studiegjennomføring, profil og kompetanse

Bachelorutdanningen følges opp på flere nivå i organisasjonen. På sentralt nivå har man arbeidet med å forberede tre store undersøkelser som skal gjennomføres i løpet av 2009. Ulike sider ved bachelorutdanningene vil bli belyst gjennom disse undersøkelsene. Fakultetenes kvalitetsarbeid knyttet til bachelorutdanningen, bl.a. egne undersøkelser, er også beskrevet i avsnittet.

Bakgrunnen for dette satsingsområdet var at om lag halvparten av dem som tas opp til mange av bachelorprogrammene, avslutter sine universitetsstudier før de oppnår en grad. Samtidig vet vi lite om hvordan bachelorutdanningene blir vurdert i arbeids- og samfunnslivet. Det er på sentralt nivå arbeidet med å forberede både et lokalt studiegjennomføringsprosjekt *Frafallsprosjektet*, innen rammer bestemt av flere universitet, for kullene 2003-07, et prosjekt som vil bli ferdigstilt ved utgangen av 2009. Også UiBs tilfredsundersøkelse *Studentbarometeret*, vil neste gang (høsten 2009) ha med spørsmål som er aktuelle i forhold til bachelorutdanningen. Dessuten er kandidatundersøkelsen i regi av Karrieresenteret i nært samarbeid med Universitetet i Bergen, Norges Handelshøyskole og Høgskolen i Bergen forberedt. Undersøkelsen vil bli gjennomført våren 2009. Alumni kan også gi viktige bidrag til videreutviklingen av bachelorutdanningen og UiBs nyetablerte alumniportalen vil kunne støtte dette arbeidet. Etter- og videreutdanningens erfaringstunge studenter sitt møte med forskningsbasert utdanning skaper også ny kunnskap og videreutvikling av fagene og utdanningene våre.

HF

Fakultetet har i 2007 gjennomført et prosjekt som skal danne grunnlaget for å kartlegge arbeidsrelevansen for humanistiske fag.

MN

Det vises til at det i alle fagmiljøer foregår et kontinuerlig arbeid med vekt på faglig innhold og studiekvalitet i programmene.

MO

Fakultetet viser til sitt bachelorprogram i tannpleie, hvor det har vært en del frafall, og hvor endringen fra et 2-årig studium til 3-årig bachelorprogram resulterte i drøftinger av faglig profil og ferdige kandidaters kompetanse.

PS

PS har 4 bachelorprogram, og noen av disse har et stort frafall. Fakultetet har på egen hånd gjennomført en frafallsundersøkelse, som tyder på at årsakene er sammensatte. Fakultetet er innstilt på å sette inn tiltak for å bøte på dette forholdet.

SV

Fakultetet har, i tråd med Strategisk plan for 2005-2009, arbeidet for å styrke bachelorutdanningenes status som selvstendige, kompetansegivende utdanninger. Ett av

tiltakene har vært gjennomføringen av en egen vitnemålsseremoni for bachelorkandidatene, første gang høsten 2008. Dette tiltaket ble godt mottatt av studenter og ansatte og vil heretter bli videreført som en årlig foreteelse. Fakultetet betrakter også seremonien som et ledd i å holde kontakt med sine alumni, og at den vil bidra til å tilrettelegge for alumniarbeid fremover. Fakultetet er bekymret for at flere bachelorprogrammer har en stor andel studenter som slutter. Det arbeides med å kartlegge årsaker, samt å finne fram til tiltak innen det enkelte studieprogram. Fakultetet ser opprettelsen av en portefølje årsstudier i alle fag som et tiltak også for å verne bachelorprogrammene mot frafall, ved at studenter som av ulike årsaker ønsker kortere studier, i stedet kan velge blant disse. I arbeidet med innføring av læringsutbytte i alle emner og studieprogram ved fakultetet har fakultetet identifisert et behov for å undersøke nærmere hvor det blir av de uteksaminerte kandidatene fra bachelorprogrammene, hvilke ferdigheter de selv synes å ha fått bruk for i arbeidslivet, samt arbeidslivets vurdering av det samme. Fakultetet planlegger et samarbeidsprosjekt med NTNU om dette, men avventer finansiering av prosjektet.

2. Andre studiekvalitetstiltak på institusjonsnivå

I dette kapitlet omtales de NOKUtevalueringene som er gjennomført i perioden, oppfølging av tidligere NOKUtevalueringer, samt vårt eget Program for evaluering og kvalitetsutvikling, der universitetets pris for godt studiekvalitetsarbeid, Ugleprisen, er knyttet tett opp til Kunnskapsdepartementets utdanningskvalitetspris.

2.1 Oppfølging av NOKUT- evalueringer

NOKUTs evalueringer er et viktig korrektiv og bidrag til kvalitetsarbeidet, og det er viktig å påse at de sakkyndiges forslag til forbedringer blir fulgt opp i fagmiljøene.

2.1.1 Revisjon av universitetets system for kvalitetssikring av utdanning

Universitetets system for kvalitetssikring av utdanning ble godkjent av NOKUT 29.03.07. Etter anbefaling fra Utdanningsutvalget nedsatte universitetsdirektøren i mai 2008 et utvalg som fikk i oppgave å foreslå forbedringer av kvalitetssikringssystemet, blant annet for å følge opp anbefalingene fra NOKUTS evaluering. Utvalget, som var ledet av visedekan for utdanning Oddrun Samdal, leverte sin innstilling i november samme år. Innstillingen tar for seg sentrale deler i kvalitetssikringssystemet og foreslår en rekke forbedringer innen hver av delene:

- Utdanningsmelding: her foreslår utvalget et nytt årshjul med sikte på å bedre mulighetene for medvirkning og analyse.
- Medvirkning: Mer inkluderende evalueringsformer og tiltak for å sikre bedre muligheter for studentenes deltakelse i kvalitetsarbeidet (opplæring m.m.) er noen av utvalgets forslag på dette området.
- Rapporteringsdatabasen- utdanningsmelding.uib.no: Utvalget foreslår en justering av denne databasen, slik at den i større grad ivaretar fakultetenes egne evaluerings- og rapporteringsprosesser. I tillegg er det ønskelig å kople rapporteringsdatabasen til Mi Side, for å øke tilgjengeligheten til resultatene i databasen.
- Programsensor: Utvalget foreslår en revisjon av retningslinjene for programsensor, og tar initiativ til en større gjennomgang av ordningen med ekstern sensor for å vurdere om UiBs sensorordning imøtekommer kravene fra departementet.
- Kvalitetshåndboken: Utvalget har utarbeidet en revidert versjon av kvalitetshåndboken som inkluderer relevante endringsforslag i innstillingen for øvrig.

Forslag til nye kriterier for evaluering av kvalitetssikringssystem fra NOKUT³ er også ivare tatt og i tråd med utvalgets egne vurderinger

Når det gjelder etter- og videreutdanning, deltar UiB aktivt i EUCEN⁴, en parallellprosess til Bologna prosessen, under EUA⁵, som ivaretar perspektivene på livslang læring.

2.1.2 Revidering av akkreditering av odontologi og rettsvitenskap

NOKUT har også som oppgave å revidere akkrediterte studietilbud og institusjoner. NOKUTs styre vedtok 20. juni 2005 å iverksette en revidering av akkreditering av master- og phd-studier i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø. Revideringen omfattet til sammen seks studier ved de tre universitetene. I samme styremøte vedtok NOKUT å iverksette en revidering av akkrediterte femårige masterstudier i odontologi og tilhørende phd-studier (universitetene i Bergen og i Oslo). Det ble i oktober og november 2007 fattet vedtak om godkjenning for samtlige fire studietilbud i odontologi. NOKUTs styre godkjente alle studiene i rettsvitenskap i styremøte 31. januar 2008.

Eksterne evalueringer av både system, rammevilkår og faglig innhold er viktige bidrag til kvalitetsutviklingen av studiene ved universitetet. Både forberedelsen, i form av bl.a. selvevalueringer og gjennomgang av dokumentasjon, gjennomføringen ved besøk og samtaler med eksternt komité og resultatet i form av komiteens innstilling, kan gi oss verdifull tilbakemeldinger og korreksjon.

I slike revisjoner er det et poeng å få et eksternt blikk på de faktiske forhold, og her kan vi også møte utfordringen i det å formidle våre opplegg på en måte som gir komiteen et riktig bilde av situasjonen. Herunder er det viktig å sikre at egne ansatte er godt informert om de fleste sider ved utdanningene våre.

I revisjonene av rettsvitenskap og odontologi kan det synes som om fakultetene i stor grad har lyktes med å gi et korrekt bilde av situasjonen, slik at sakkyndig komité sine innspill i hovedsak er relevante og i tråd med fakultetenes egne oppfatninger. Fakultetene som er ansvarlig for hhv rettsvitenskap og odontologi rapporterte til universitetsstyret i april 2009, hvordan sakkyndig komité sine forslag til forbedringer er fulgt opp.

Av konkrete tilbakemeldinger fra NOKUT kan ressurs situasjonen ved JU nevnes, og behovet for styrking av lærerstaben, da dette kunne utgjøre en trussel mot kvaliteten på studiene. Universitetsstyret har sørget for en økning i antall lærere, men forholdet mellom lærere og studenter er fortsatt for lavt.

2.2 UiBs incentivprogram for å styrke studiekvaliteten ved institusjonen

Incentivprogrammet er en viktig del av UiBs kvalitetssikringssystem og programmet har de senere årene delt ut kr 1.3 mill til kvalitetsfremmende tiltak på utdanningssiden hvert år.

Incentivprogrammet *Program for evaluering og kvalitetsutvikling* ble etablert i 1996 og skal bidra til institusjonell læring og forbedringer og dermed føre til kvalitetsheving. Av programmets midler skal minst 70 % bli fordelt til prosjekt av mer generell art med stor

³ Forslag til nye kriterier kom til høring samtidig som utvalget holdt på å ferdigstille sin innstilling

⁴ The European Association for University Lifelong Learning

⁵ European University Association

overføringsverdi og inntil 30 % kan bli brukt til å påskjønne gode utdannings- og undervisningsmiljø ved institusjonen; Ugleprisen.

En problemstilling som har vært aktuell de siste årene er at omfanget av prosjekt som går over flere år har bundet opp det meste av prosjektmidlene. Det har medført at gode søknader ikke har fått støtte, og Utdanningsutvalget ønsker en gjennomgang av retningslinjene for tildeling av midlene. Det er gledelig å legge merke til at de gode utdanningstiltakene som får Ugleprisen ofte får gjennomslag i den nasjonale utdanningskvalitetsprisen.

2.2.1 Ugleprisen for godt studiekvalitetsarbeid for 2007 og 2008

Ugleprisen ble i 2007 delt mellom MN og JU. MN mottok prisen for ordningen med tidsfrist på mastergrad, der studenter som tas opp til masterstudier får en frist på to år til å fullføre sin grad. JU mottok prisen for omlegging av jusstudiet, gjennomføring og resultat målt opp mot konseptet. Begge prisvinnerne oppnådde nasjonal uttelling i Kunnskapsdepartementets utdanningskvalitetspris, JU i 2004 og MN, gjennom en felles søknad fra flere andre realfagsmiljø, i 2007.

Ugleprisen for 2008 ble tildelt SV for fakultetets samlede arbeid med internasjonalisering. Komiteens begrunnelse var at fakultetet har stilt seg høye mål for internasjonaliseringsarbeidet både i omfang og kvalitet, hjemme som ute, og har klart å innfri disse ved hjelp av ulike incentivordninger.

2.2.2 Tildeling til prosjekter for 2008

Flerårige prosjekt:

- Professor II i universitetspedagogikk (2. års bevilgning)
- Evaluering av partnerskap for profesjonsutvikling - Samarbeid mellom skole og universitetet (2. års bevilgning)
- Academic writing and feedback from bachelor to PhD (2. års bevilgning)
- LIME – Learning community i Informatikk, Matematikk og Examen Philosophicum (første års bevilgning)⁶

Ettårige prosjekt:

- *Teach as we preach*: Digital kompetanse som del av lærer utdanningens profesjonsutvikling
- Generell kommunikasjonstrening av medisinstudenter

2.3. Læringsmiljøarbeidet og Læringsmiljøutvalget

Læringsmiljøutvalget er studentenes arbeidsmiljøutvalg, og skal på vegne av styret tilse at Universitets- og høyskolelovens § 4-3 om læringsmiljøet overholdes, og derigjennom holde oversikt over læringsmiljøet ved institusjonen.

Det gjenstår mye arbeid for å få studentenes arbeidsplasser samlet sett opp på et tilfredsstillende nivå da mange av bygningene bærer preg av slitasje gjennom lang tids bruk, og et stort auditorium etterlyses fortsatt.

Økende engasjement fra studentenes side sammen med den revitalisering av Læringsmiljøutvalget som pågår, sikrer fortsatt oppmerksomhet og aktivitet om læringsmiljø.

⁶ Dette prosjektet ble endret på grunn av manglende interesse fra studentene, og prosjektet termineres etter første år.

Utvalget rapporterer årlig til styret hvordan disse oppgavene løses, men har bl.a. gjennom NOKUTs evaluering av kvalitetssikringssystemet ved UiB blitt bedt om å klargjøre sin rolle i kvalitetssikringen av det totale læringsmiljøet. Utvalget har derfor, og i forståelse med styret, i meldingsåret arbeidet dels med en handlingsplan for synliggjøring av utvalgets arbeid og dels med en justering av utvalgets mandat. Til det første skal her trekkes fram både etableringen av en egen læringsmiljøpris, som vil bli delt ut første gang ved semesterstart 2009, samt systematiske tilsynsrunder til fakultetene, slik at utvalget kan diskutere det helhetlige læringsmiljøet direkte med studentene og ansatte ved fakultetene.

Det helhetlige læringsmiljøet omfatter så vel fysiske forhold som sosial og akademisk integrering, og for begge gjelder at lærestedet er avhengig av studentmedvirkning for eventuelle korrektiver og nødvendige justeringer. Slik medvirkning må skje på alle nivå i organisasjonen.

I utdanningsmeldingene fra fakultetene skal det her trekkes fram følgende:

HF

Rammevilkår: Rehabiliteringsarbeidet som har foregått i HF-bygget de senere årene ble slutført H2008. De fleste lesesalene for mastergradsstudentene er oppgradert. Det er for øvrig behov for en fornyelse og oppgradering av alle lesesalene i Sydneshaugen skole. Fakultetet har også fått tilbakemeldinger om tekniske problemer med undervisningslokaler i Studentsenteret. Også Griegakademiet har slitt med utfordringer knyttet til bl. a. undervisningsforhold på Nygård skole.

Studentmedvirkning: Instituttene har brukt mye tid etter reorganiseringen til å sikre studentenes deltagelse i de nye utvalgene som er etablert ved instituttene, og i noen fagmiljøer har det vært vanskelig å rekruttere studenter til disse utvalgene/rådene. Det har vært stor interesse for fadderuken, og studentene har bl. a. gjort en stor innsats for å finne arealer som kan brukes for å etablere klubblokaler for studentene. NSU-UiB foreslår at rekruttering av studentrepresentanter starter allerede i fadderukene.

JU

Rammevilkår: Undervisningslokalene fakultetet disponerer på Dragefjellet for arbeids- og storgruppeundervisning er ikke tilpasset dagens behov. Dette vil imidlertid bedres noe ved overtakelsen av byggetrinn II. Mange av rommene har i dag for dårlig ventilasjon. Fakultetet har i budsjettforslag til EIA tidligere foreslått ombygging av auditorium 4 til en rettssal for å kunne gjennomføre opplegg med praktisk prosedyreundervisning og – øvelser.

MN:

Rammevilkår: Fakultetet har for få gruppe- og seminarrom, spesielt til grupper av ca 30 studenter. Mange av de eksisterende seminarrom trenger oppgradering. Inventaret på auditoriene A og B er gammelt og slitt og trenger en utskifting. Det er nå satt av penger for en oppgradering av auditorium A. Etableringen av kollokviesittegrupper i vrimlearealene i Realfagbygget har vært en suksess, og sittegruppene blir flittig brukt av studentene. Flere av instituttene prøver å legge bedre til rette for arbeid i seminar- og kollokviegrupper i sine arealer, samt oppgradering av fellesrom og lesesaler.

Studentmedvirkning: Flere av instituttene har rapportert at det legges bedre til rette for sosialt integrering av bachelorstudenter ved for eksempel innføring av fadder- og/eller mentorordninger, tildeling av lesesaler og plass for gruppearbeid. I tillegg til at studentene er representert i alle faste utvalg og styreorganer, ønsker både fakultetet og instituttene å stimulere til studentpolitisk aktivitet bl.a. ved å ha studentrepresentanter med også i

midlertidige utvalg og relevante arbeidsgrupper. På denne måten vil studentene i større grad kunne bidra i prosessene som leder fram til de formelle beslutninger og vedtak. Det tildeles økonomisk støtte til studentorganisasjoner og fagutvalg. Fakultetet vil spesielt trekke fram programstyrene som en viktig arena for studentmedvirkning og dette støttes av NSU-UiB. På dette nivået opplever studentene sin medvirkning som relevant og opptrer engasjert og konstruktivt, og som representative talsmenn for sin gruppe. Masterstudentene er som regel integrert i en av forskningsgruppene ved instituttene og får på denne måten god faglig oppfølging ikke bare av hovedveilederen. På denne måten styrkes også den akademiske komponenten i læringsmiljøet.

MO

Rammevilkår: Store studentgrupper utgjør en utfordring for undervisningsrom og auditorier ved fakultetet. Felles undervisning for studentgruppene i ernæring, medisin og odontologi i første studieår sprenger kapasiteten ved auditoriene i Bygg for biologiske basalfag – der denne type undervisning skal foregå. For medisinstudiet, der studentkullene de siste årene har vært store, videreføres dette problemet til den kliniske undervisningen. Aktuelle institutt melder også om stort behov for oppgradering av undervisningslokaler i sentralblokken. Behovet for å ivareta tilhørighet til de aktuelle fagmiljøene er vanskelig i forhold til mange studentgrupper, da fakultetet ikke har hensiktsmessige lokaler til å ivareta dette behovet. I samarbeidet mellom fakultetet og Haukeland universitetssykehus planlegges det et nytt ferdighetssenter i sentralblokken. I forbindelse med omdisponering av lokaler i sentralblokken må fakultetet finne løsninger for å erstatte et betydelig antall studentarbeidsplasser. Disponering av Armauer Hansens hus til dette formålet er aktuelt, og i planleggingen av dette ser vi det som hensiktsmessig å ha fokus på helheten for både lesesaler og pc-stuer ved fakultetet. Det er behov for oppgradering og utskifting av utstyr i denne prosessen.

Studentmedvirkning: Alle institutter arbeider godt med kvalitetssikring av sin undervisning og tar ansvar for læringsmiljøet rundt den. Instituttene melder at de tar hensyn til studentenes evalueringer og iverksetter tiltak på bakgrunn av dette. Studenttillitsvalgte har egnede kanaler for å melde om problemer eller saker som skal tas opp, bl.a. gjennom de etablerte programutvalgene. Ved flere av instituttene er det faste møtepunkt med kulltillitsvalgte, og også på fakultetsnivå er det kommet i stand et fast samarbeidsforum med tillitsvalgte ved ulike studieprogram.

PS

Rammevilkår: Fakultetet mangler et egnet lokale for årsstudiet i psykologi. Studiet har en opptaksramme på 500 studenter, i praksis er studenttallet mye høyere, da emnene er åpne for andre studenter ved UiB som valgfrie emner. Forlesningene har enkelte semester vært gjennomført i kinosal, hvor det ikke er skrivebord til studentene. Med unntak av årsstudiet, viser evalueringsrapportene gjennomgående tilfredshet med undervisningsrom og undervisningsutstyr, med unntak av enkelte klager over dårlig luft og for få arbeidsplasser Fakultetet glad for at det nå er tilført lesesaler i Nygårdgaten 5 (Stein Rokkans Hus).

Studentmedvirkning: Hovedinntrykket fra programrapportene og andre kilder er at læringsmiljøet ved fakultetet er godt. Det avholdes jevnlig studentfrokoster, der fakultetsledelsen samtaler med studentenes valgte representanter om aktuelle saker. Det er notert ønske fra studentene om trådløst nettverk i Christiesgate 13. Tilbudet er under utbygging. Når dette ferdigstilles, vil alle studentarealer i PS sine bygg være dekket av trådløst nettverk.

SV

Rammevilkår: Den viktigste endringen i forhold til læringsmiljøet i rapporteringsperioden har vært åpningen av det nye SV-biblioteket, der det i tillegg til faglitteratur også finnes arbeidsplasser med og uten PC. Biblioteket er dessuten en vesentlig bidragsyter for trivsel og godt læringsmiljø ved fakultetet. Når det gjelder det fysiske læringsmiljøet ellers gjentar fakultetet de dårlige arbeidsforholdene i studenthuset Ulrikke Pihls hus. Dette gjelder både i forhold til renhold, støy og kapasitet, spesielt i eksamenstider.

Studentmedvirkning: Etter fakultetets vurdering har man en god dialog med studentorganisasjonene. Det gjennomføres jevnlig møter i Studentforum før viktige saker skal opp i fakultetsstyret og man drøfter ellers saker løpende, både innmeldt fra Studentutvalget og saker fakultetet selv ønsker innspill på. Det er derimot tydelige signaler om at studentinvolveringen er noe ujevn på instituttnivå.

Tidligere utdanningsmeldinger har rapportert om økt studentengasjement og -aktivitet de siste årene. Denne utviklingen fortsetter i 2008. Arbeidslivsdagen har blitt en årlig suksess, likeså SV-revyen. Fakultetet har i flere år fått meget gode evalueringer i forbindelse med det årlige studentmottaket, og vet at mye av dette skyldes et velfungerende fadderopplegg. Av andre sosiale tiltak kan nevnes 17.mai-lunsj, musical-aften og ukritisk fest (i forbindelse med fagkritisk dag). De ovennevnte tiltakene har vært med på å gi fakultetet et godt rykte med hensyn til studiemiljøet. Godt studiemiljø kan fungere rekrutterende på nye studenter og forhåpentlig bidra til å hindre frafall fra studiene.

Lærerutdanningen:

Studentmedvirkning: I 2008 opprettet studentene på eget initiativ et tverrfakultært fagutvalg. Fagutvalget arrangerer en rekke sosiale sammenkomster og har også overtatt ansvar for å arrangere den årlige programsamlingen for alle studentene. Programstyret er svært positive til opprettelsen av fagutvalget og ser dette som et svært positivt tiltak for å styrke samholdet mellom studentene på tvers av kull og fakultet, men ser også at fagutvalget kan fungere som et eget bindeledd mellom studentene og programstyret.

3. Studietilbudet ved UiB

Omfang på studieprogram og emner er en viktig faktor i problemstillingen tid til forskning, og i dette kapitlet beskrives utvikling, status og planlagte endringer i studieprogramporteføljen. Antall studieprogram synker som følge av utfasing av utgåtte grader, mens antall underviste emner øker. Fagmiljøene viser stor innsats for å få på plass fellestrinnsgrader som ledd i internasjonaliseringen.

3.1 Studieprogrammene

Tabell 1 viser antall studieprogram ved universitetet de tre siste årene. 80 studieprogram ble lyst ut gjennom Samordna Opptak i 2008, mens ca 120 studieprogram ble lyst ut internt. Noen studieprogram lyses ut bare hvert annet år. En del av programporteføljen er overgangsprogram som blir faset ut etter hvert som kullene fra før kvalitetsreformen er ferdige. I tillegg avslører denne oversikten at det trengs en del oppryddingsarbeid i Felles Studentsystem (det bør for eksempel ikke være 17 studieprogram på HN).

Man kan legge merke til at antall studieprogram gikk kraftig ned mellom 2007 og 2008. Dette skyldes utfasing av det gamle hovedfaget. Det har vært en nedgang i antall studieprogram i kategorien lavere grad, og dette er også en forventet nedgang som skyldes overgang til nytt gradssystem. Det forventes at denne koden skal fases ut rimelig raskt.

Tabell 1: Oversikt over antall studieprogram fordelt på de ulike kodene som benyttes i DBH⁷

NIVÅNAVN	Årstall		
	2 006	2 007	2 008
AR - Årsstudium	32	31	26
B3 - Bachelor, normert studietid 3 år	69	71	69
B4 - Bachelor, normert studietid 4 år	5	5	4
HN - Høyere nivå (Hovedfag-/magistergradsprogrammer)	214	213	17
LN - Lavere nivå	99	110	84
M2 - Master, normert studietid 2 år	159	166	162
M5 - Master, normert studietid 5 år	18	17	16
ME - Master, erfaringsbasert, 1,5 - 2 år	28	10	1
MX - Master, normert studietid 1 - 1,5 år	3	3	4
PR - Profesjonsstudium	9	9	7
VS - Videregående skoles nivå	2	2	2
Totalt	638	637	392

Kilde: DBH

Endringer i Studieprogramporteføljen i perioden:

Oppretting av studieprogram:

- toårig masterprogram i klinisk ernæring
- årsstudium i filosofi
- årsstudium i administrasjon og organisasjonsvitenskap
- årsstudium i geografi
- årsstudium i sammenliknende politikk
- årsstudium i sosialantropologi
- årsstudium i sosiologi
- bachelorprogram i datateknologi
- bachelorprogram i datavitenskap
- bachelorprogram i petroleums- og prosesssteknologi

I tillegg kommer fellesgrader og felles studieprogram.

Nedlegging av studieprogram:

- bachelorprogram i moderne kunst og estetikk
- bachelorprogram i kulturformidling
- bachelorprogram i visuell kultur
- bachelorprogram i arbeidslivsstudium
- bachelorprogram i idéfag
- bachelorprogram i informatikk
- bachelorprogram i petroleumsteknologi
- bachelorprogram i prosesssteknologi
- årsstudium i arbeidslivsstudium

⁷ DataBase for Høyere utdanning

3.2 Emnene

Det er grunn til å tro at antall emner er en like viktig faktor som antall studieprogram når man skal vurdere omfanget av undervisning ved universitetet.

Tabell 2: Oversikt over antall emner fordelt på de ulike kodene som benyttes i DBH

Antall av EMNEKODE	Årstall		
	2 006	2 007	2 008
NIVÅNAVN			
B3 - Bachelor, normert studietid 3 år	3	1	14
HN - Høyere nivå (Hovedfag- /magistergradsprogrammer)	940	908	929
LN - Lavere nivå	1019	1079	1088
M5 - Master, normert studietid 5 år	5	1	2
ME - Master, erfaringsbasert, 1,5 - 2 år	25	1	2
PR - Profesjonsstudium	10	5	
VS - Videregående skoles nivå	9	7	8
Totalt	2011	2002	2043

Kilde DBH

Tabell 2 over viser utviklingen av emner over en treårsperiode (+40), og man ser at den største økningen skjer på høyere nivå (+ 20 emner). Her er det imidlertid store fakultære forskjeller;

Tabell 3: Fakultetsvis endring i antall emner på høyere nivå (HN)

JU	HF	MN	MO	PS	SV
+ 14	- 25	+ 27	+50	+ 3	- 48

Kilde DBH

Sammenslåing mellom MED og ODO forklarer i all hovedsak økningen ved MO. HF ønsker å redusere emnetilbudet. MN skriver i sin utdanningsmelding at det totale emnetilbudet er redusert, og at såkalte løkemner og doble emnekoder gir inntrykk av en større emneportefølje enn hva som er realitetene.

JU viser til at det økte emnetilbudet henger sammen med økning i antall vitenskapelig ansatte. SV har hatt stor oppmerksomhet omkring emnetilbudet og ser på reduksjonen i emnetilbudet som et viktig ledd i arbeidet med å frigjøre sammenhengende tid til forskning.

PS har en økning i emneomfanget fra 2006 – 2008 på drøyt 11%. Dette kan tilskrives etableringen av 4 bachelorprogram i 2004-5, men fakultetet ønsker likevel å foreta en gjennomgang for å dokumentere ressursbruken på de ulike studienivåene.

3.3 Mulige endringer i studieprogramporteføljen

I det nye årshjulet for utdanningsmeldingen skal mulige endringer i studieprogramporteføljen meldes i forbindelse med fakultetenes utdanningsmeldinger, 1. april. Hensikten med denne innmeldingen er at Utdanningsutvalget og Universitetsstyret skal ha muligheter til å uttale seg om de foreslåtte endringene før fakultetene utarbeider endelige forslag, og på den måten gi muligheter for en tydeligere strategisk styring av universitetets samlede studietilbud.

HF:

Fakultetet har fått utsatt frist til å melde om oppretting og nedlegging av studietilbud. Det ventes forslag om relativt store endringer.

- Masterprogram i filosofi, ny studieretning; Idéfag

JU:

- Master of Laws (LLM, 1.5 år) – fakultetet vurderer mulighetene for å etablere en internasjonal mastergrad
- Mastergrad (2-årig) jordskifte kandidat – fakultetet vurderer mulighetene for en slik mastergrad i samarbeid med HiB.

MO:

- Masterprogram i helsefag – studieretningen Radiografi, audiografi og bioingeniørfag: Tilbudet til audiografer utgår fra studieretningen.
- Master i humanbiologiske fag: Ny studieretning Biomedical Image Science
- Endring i grad og navnsetting fra master til erfaringsbasert master: Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi (SEVU)

MN

- Joint master program – BASIN⁸, PERICLES⁹
- Bachelorprogram i bioinformatikk vurderes opprettet
- Bachelorprogrammet i geologi og Bachelorprogrammet i geofysikk vurderes å endres til to studieretninger under et nytt programnavn.

SV

- Fellesgrad i systemdynamikk: European Master in System Dynamics
- Bachelorprogram i politisk økonomi – vurderes nedlagt
- Bachelorprogram i offentlig organisering og ledelse – vurderes nedlagt

Lærerutdanningene

- Deltidsstudium i praktisk pedagogikk – programstyret har utredet et forslag, men ressurs spørsmålet er uavklart.

3.4 Strategiske føringer for universitetets studietilbud

Strategisk plan 2005-2010 sier følgende om studietilbudene ved universitetet:

”Solide, disiplininnrettede studier og profesjonsutdanninger basert på forskning og høy faglig kompetanse utgjør fundamentet for utdanningstilbudet ved Universitetet i Bergen”

Samtidig skal fakultetene og Utdanningsutvalget fortløpende vurdere potensialet for tverrfakultære studietilbud i fakultetenes programportefølje, og om studieprogrammene har et framtidsrettet og etterspurt innhold.

Bevisstheten om kjønnsespesifikke og kulturspesifikke perspektiver og tenkemåter skal og gjenspeiles i utdanningstilbudene

I dokumentet *Plan for 2009* vises det til at etablering av fellesgrader er i tråd med Strategisk plan 2005 – 2010 og *Handlingsplan for internasjonalisering*. Måltallet for fellesgrader er satt til 6 i 2009.

I *Plan for 2009* vises det også til behovet for å vurdere det samlede undervisningstilbudet opp mot behovet for tid til forskning.

3.5 Vurdering av det samlede forslag til endringer

⁸ Nile Basin Research Programme

⁹ Predoctoral European Masters Formation on Interactions between Climate, Environment and Society

Ifølge Kunnskapsdepartementets sektoranalyse er det UiB som tilbyr det høyeste antall bachelor- og masterprogram i Norge. Med sikte på å oppnå den nødvendige tid til forskning bør derfor utvidelse av studieprogramporteføljen vurderes nøye. Nedleggelse av studieprogram sees generelt på som nødvendig tilpasninger. Et annet aspekt som bør vurderes i denne sammenheng er om studiet er riktig dimensjonert og klarer å beholde studentene slik at studenttallet holdes over en kritisk masse. Fellesgrader/felles studieprogram er satsningsområder.

Følgende studieprogram/tilbud vurderes nedlagt:

- Bachelorprogram i politisk økonomi
- Bachelorprogram i offentlig organisering og ledelse
- Tilbudet til audiografer utgår under Masterprogrammet i helsefag, studieretningen Radiografi, audiografi og bioingeniørfag

Følgende program vurderes endret eller opprettet innen dagens økonomiske rammer:

- Bachelorprogram i bioinformatikk et samarbeid mellom 3 institutt ved MN: Institutt for informatikk(1¹⁰), Institutt for biologi (6) og Molekylærbiologisk institutt (1)
- Ny studieretning under Masterprogrammet i filosofi; Idèfag
- Ny studieretning under Masterprogrammet i humanbiologiske fag; Biomedical Image Science
- Bachelorprogram i geologi og bachelorprogram i geofysikk vurderes å endres til to studieretninger under et nytt programnavn. MN får da 2 bachelorgrader i geofag, mot 3 i dag.
- Endring i grad og navnsetting fra master til erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi (SEVU)

Følgende studieprogram vurderes opprettet med behov for økte økonomiske rammer:

- Master of Laws (LLM, 1.5 år)- en internasjonal mastergrad i rettsvitenskap
- Mastergrad – jordskifte kandidat – 2 årig mastergrad i samarbeid med HiB
- Deltidsstudium i Praktisk- pedagogisk utdanning (ny ordning)
- Fellesgrad i Systemdynamikk: European Master in System Dynamics (NB! ekstern finansiering)
- Joint master program – BASIN (NB! ekstern finansiering)
- Joint master program – PERICLES (NB! ekstern finansiering)

Utdanningsutvalget hadde ingen kommentarer til fakultetenes planer. Det noteres at BASIN faller inn under UiBs satsningsområder som er marin og utviklingsforskning. Fakultetene bes om å arbeide videre med sine planer og spesielt sørge for finansiering, der det er behov for dette, før studietilbudet fremmes som forslag om opprettelse.

4. Studentdata

I dette kapitlet omtales søknaden til universitetets studietilbud, og i hvor stor grad vi klarer å beholde de nye studentene ved UiB. I tillegg er det foretatt en gjennomgang av flere resultatparametre.

Oppsummert: UiB har en målsetning om å ha 2 søkere per studie plass. 49 av 80 studieprogram som ble lyst ut via Samordna Opptak oppnådde mindre enn 2 søkere per

¹⁰ Antall bachelorprogram ved instituttet per i dag

studieprogram. Antall studiepoeng per student synker, antall kandidater synker og antall studenter synker. Utvexlingsstallene er stabile. 10% av de nye studentene slutter etter første semester. Den mest brukte karakteren er C, og hovedtyngden av karakterene er i området B-C.

4.1 Opptaksrammer og søknad

Universitetet lyste ut 80 studieprogram gjennom Samordna Opptak (SO) våren 2008. 30 av disse studieprogrammene har 2 eller mer søkere per studieplass. Studieprogram som har flest søkere per studieplass er Bachelorprogrammet i journalistikk og Bachelorprogrammet i film og TV-produksjon med hhv 12 og 13 søkere per studieplass.

- 13 av våre studieprogram har mindre enn 1 søker per studieplass
- 36 studieprogram har mellom 1 og 2 søkere per studieplass.
- 31 studieprogram har mer enn 2 søkere per studieplass

I forhold til 2007¹¹ er det Bachelorprogrammet i nanovitenskap og den 4-årige lærerutdanningen ved MN som har mistet flest søkere per studieplass, hhv 1.5 og 1.2. Bachelorprogrammet i journalistikk har hatt størst økning i antall søkere per studieplass fra 2007 til 2008.

MN opplever at søkningen dreier i retning av mindre matematikkrevende fag, på tross av den nasjonale økningen i søknad til matematikkrevende fag (sivilingeniør og ingeniør). SV uttrykker bekymring for at søkertallene til masterprogrammene har gått jevnt nedover de siste semestrene, og fakultetet vil arbeide med rekrutteringstiltak i tiden framover. JU registrerer at søkertallene holder seg høye og tolker det slik at studiemodellen har klart å etablere seg som et attraktivt studietilbud.

Når det gjelder de interne opptakene, hovedsakelig masteropptak, har vi i mindre grad definert antall studie plasser som lyses ut på forhånd og kan derfor ikke si noe generelt om søknaden ved interne opptak.

PS har gjennomført særskilte tiltak for studieprogrammet som rekrutterer færrest studenter per studieplass.

4.2 Studiefrahald og frafall

I denne utdanningsmeldingen har vi utarbeidet tall på frafallet mellom første og andre semester. Av de nye¹² studentene som registrerte seg høsten 2008, var det drøyt 10% som vi regner som sluttet¹³. HF og JU utgjør hver sine ytterpunkter i frafallsanalysen, ved at hhv 14% og 3% av de nye studentene slutter etter første semester. Tatt i betraktning at internasjonale studenter som har et utvekslingssemester ved UiB (H-08), også havner i kategorien "sluttet" er dette gode tall med tanke på studiefrahald.

Det er årsstudiene som har høyest frafall med særlig høye tall for MN (38%), HF (23%) og SV (17%). Fakultetene argumenterer med at årsstudiene ivaretar behovene til studenter som har behov for kortere studier enn et helt år, også, og at det således er forventet at disse studiene har relativt høye frafallstall. Masterstudiene har gjennomgående lavest frafall.

¹¹ Det er i denne beregningen lagt til grunn av det samme antall studie plasser ble lyst ut på de respektive studieprogrammene i 2007 som i 2008.

¹² Studenter med starttermin høsten 2008 og som semesterregistrerte seg eller hadde permisjon høsten 08. De må også ha hatt en aktiv studierett for høsten 2008 (dvs. ikke trukket seg fra studieprogrammet).

¹³ De av "Nye stud h08" som ikke semesterregistrerte seg våren 2009 og heller ikke har permisjon dette semesteret.

Flere av fakultetene har benyttet muligheten til å studere tallene på studieprogramnivå, og PS vurderer frafall på sine bachelorprogrammer til å være for høyt (10%) og har gjennomført en frafallsundersøkelse på to av sine bachelorprogram der det blant annet viser seg at frafallet øker ut over i studieforløpet.

Det er positivt å merke seg at den integrerte lærerutdanningen på HF kun har et frafall på knappe 5%. God faglig sosiale integrering av studentene bidrar til å hindre frafall¹⁴, og fadderuken er et viktig arrangement i den anledning. HF melder om en bedring i gjennomføringen av dette arrangementet i 2008.

4.3 Resultat (H07 og 2008)

Universitetet har en rekke resultatmål. Utdanningsmeldingen vil vurdere resultatene knyttet til følgende verdier:

- Antall studiepoeng per student
- Antall kandidater
- Antall ut- og innvekslingsstudenter

4.3.1 Antall studiepoeng per student¹⁵

Universitetet i Bergen hadde i 2008 en studiepoengproduksjon per student på 42. Det er en nedgang på 0,6 studiepoeng i forhold til 2007. Dette markerer slutten på en jevn oppgang i perioden 2004-2007, da tallet på studiepoeng per student økte fra 38,1 til 42,6.

Hvis vi sammenlikner tallene for de ulike studienivåene ser vi at det er laveregrad som trekker snittet ned med en nedgang på 0,7 studiepoeng per student i forhold til 2007.

Profesjonsutdanningene øker fortsatt sin studiepoengproduksjon (+1,2 studiepoeng), det samme gjelder masternivå (+1,9 studiepoeng).

Alle fakultetene, bortsett fra PS og HF opplever en nedgang i studiepoeng/student.

MO – kan melde om at måltallet er oppnådd på tross av at de opplever en nedgang i stp/student

HF – studiepoengproduksjonen øker – det skyldes lavere grad, da det er en nedgang på masternivå.

MN – fakultetet har en nedgang på 1.1 studiepoeng. De merker seg det positive at færre studenter på masternivå likevel har produsert flere studiepoeng

SV – har ikke nådd måltallet. Fakultetet har hatt en nedgang studiepoeng/student på lavere grad mens studiepoengproduksjonen på høyere grad øker.

PS - oppnår måltallene, økningen ligger på høyere nivå (+10 studiepoeng)

JU – fakultetet melder at studiepoengproduksjonen de siste årene har vært kunstig høy som følge av avvikling av gammel studieordning.

4.3.2 Antall registrerte studenter

Antall registrerte studenter¹⁶ har gått nedover siden 2003. Totalt antall studenter er noe høyere (14208 i 2008) da dette tallet gjelder antall studenter (hoder) totalt, uavhengig av finansieringsordning. I dette avsnittet konsentrerer vi oss altså om omfanget av *egenfinansierte* studenter, se tabell 4. Den største nedgangen skjedde mellom 2006 og 2007,

¹⁴ Jf RAPPORT 9/2008 (NIFU STEP) *Finnes det en "universalmedisin" mot frafall?* Hovdhaugen et. al.

¹⁵ Antall studiepoeng beregnes som totalt antall studiepoeng i 2008 delt på antall registrerte studenter høsten 2008

¹⁶ Gjelder registrerte *egenfinansierte* studenter

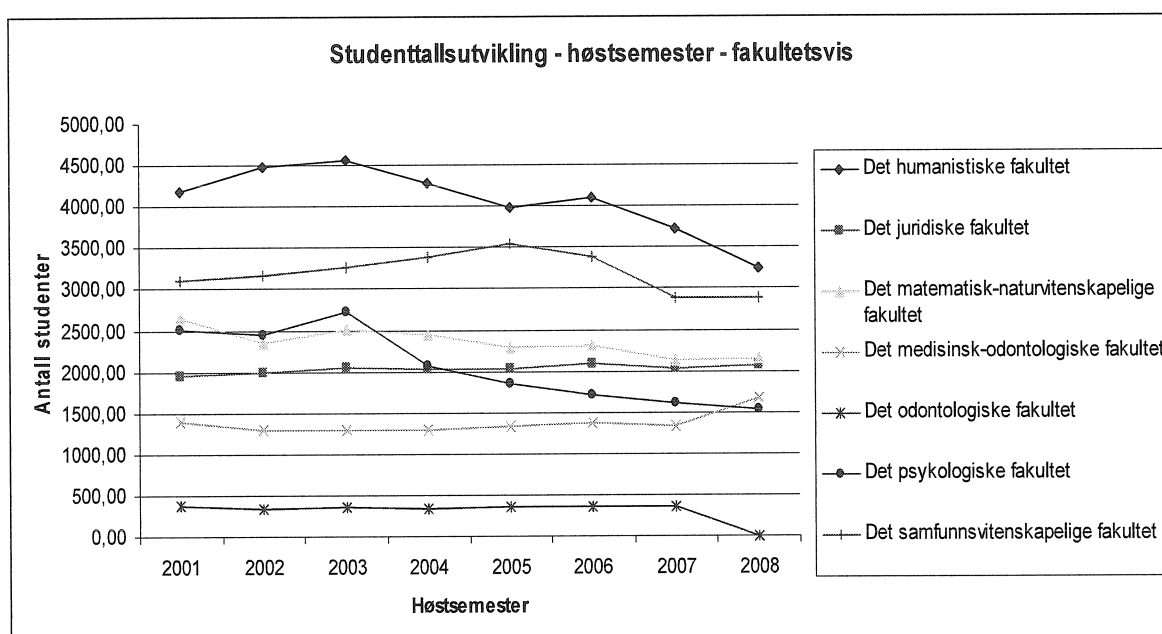
da vi mistet 1151 studenter. Mellom de to siste høstsemestrene er studenttallet redusert med 460 studenter.

Tabell 4: Antall registrerte egenfinansierte studenter i perioden 2001-2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Sum	16833,9	16721,9	17189,3	16239,1	15844,9	15642,8	14491,8	14032,2

Kilde: DBH

Av figur 1, ser vi at det er HF og SV som har mistet flest studenter de siste to årene, HF mistet alene 468 studenter mellom 2007 og 2008, mens SV hadde det største tapet mellom 2006 og 2007: 483 studenter. HF mistet i samme periode 390 studenter. MN har opplevd en jevnere nedgang, men med så å si ingen endring i studenttallet mellom 2007 og 2008. 50% av reduksjonen i studenttallet skjer på masternivå, på grunn av sviktende rekruttering. Antall studenter på etter- og videreutdanningstilbudene øker.

Figur 1: Studenttallsutvikling, fakultetsvis - høstsemester

4.3.3 Kandidater

2007 var et godt år for kandidatproduksjon, da dette var det siste året universitetet hadde anledning til å uteksaminere hovedfagskandidater. En reduksjon i antall kandidater fra 2007 til 2008 (57) var derfor ventet.

Ellers viser tallene fra DBH at universitetet samlet har en økning i 2008 både i antall bachelorkandidater og masterkandidater i forhold til 2007¹⁷. HF har imidlertid en nedgang både på bachelor- og masternivå.

PPU – har et måltall på 140 studenter per år, men resultatet for 2008 ble 90 kandidater (110 kandidater i 2007). Det er mange faktorer som spiller inn i arbeidet med å nå målet for antall kandidater på PPU; søkertall, søkerens kvalifikasjoner og ønskede fagkombinasjoner, samt kapasiteten ved de ulike fagene. I det videre arbeidet med lærerutdanningen bør dimensjonering og rekruttering vurderes nøye med sikte på å fylle studieplassene.

¹⁷ Reduksjonen skyldes altså utfasing av de gamle gradene på hovedfagsnivå

4.3.4 Karakterer

Ved innføringen av den nye karakterskalaen i 2003 var det viktig å sørge for at bruken av karakterene var etter intensjonen. Som følge av denne målsetningen har UHR etablert nasjonale karakterpanel som skal overvåke karakterbruken innen de ulike fagområdene. Internt ved UiB er vi derfor interessert i å analysere egne tall for å ha et samlet inntrykk. Med utgangspunkt i innspill fra de nasjonale fagrådene er vi spesielt interessert i å få gode tall på karaktersetting av mastergradsoppgavene, men tallmaterialet kan være noe svakt for denne utdanningsmeldingen.

Tabell 5: Prosentvis fordeling av karakterer, alle nivå, 3-årig bachelor nivå og 2-årig master nivå.

Karakter	A	B	C	D	E	F	
totalt	12,0 %	28,9 %	32,0 %	15,1 %	6,2 %	5,8 %	100,0 %
B3	10,8 %	24,8 %	31,5 %	16,8 %	8,0 %	8,1 %	100,0 %
M2	19,3 %	37,4 %	26,9 %	10,4 %	3,6 %	2,5 %	100,0 %

Kilde DBH

Tabell 5 viser at hovedtyngden av karakterene (totalt) ligger mellom A og C (72,9 %). Bruk av karakterene A og B øker i takt med studienivået, jf forskjellen mellom karakterer gitt på emner på 2-årig master (M2) og 3-årig bachelor (B3) i tabell 5. MN er det fakultetet som gir flest A-karakterer (14,7 %).

Tabell 5 viser at vi samlet har en strykprosent (karakter F) på 5,8¹⁸ men det er relativt stor forskjell mellom fakultetene: fra 2,1 % stryk på MO til 9,3 % stryk på MN. Hovedtyngden av resultatene, samlet ligger på karakteren C, og det gjelder for alle fakultet bortsett fra MO, som har karakteren B som den mest gitte (35,8%).

4.3.5 Inn- og utreisende studenter

Tabell 6: Oversikt over inn- og utreisende studenter i perioden 2006-2008

TYPE	2006	2007	2008
INNREISENDE	704	647	711
UTREISENDE	498	557	497
Totalt	1202	1204	1208

Som tabell 6 viser, er summen av ut- og innreisende studenter stabilt over de tre siste årene. Hvis vi tar hensyn til at antall registrerte studenter går ned, vil *andelen* studenter som reiser ut være økende i perioden. Det samme gjelder forholdet mellom ut- og innreisende, der innreisende studenter er i overtall. I tabellen har de såkalte studentene som skal ta en grad ved UiB (f.eks kvote- og NORADstudenter) samt "free-moverne" (det vil si studenter som reiser på utveksling i egen regi) tatt med. I analysen under er disse studentene ikke tatt med.

468 UiB studenter reiste på utveksling gjennom UiBs utvekslingsavtaler og program i 2008. Antall utreisende studenter har hatt en nedgang etter flere år med økning. Fra 2007 til 2008 gikk antallet delstudieopphold i utlandet gjennom utvekslingsavtaler og nettverk ned med 12 %. Fra 2002 til 2007 økte antallet delstudieopphold i utlandet med hele 166 %.

- Ved HF, SV og MN går antall utreisende studenter mest ned. Ved JU og MO øker antall studenter.

¹⁸ Inneholder ikke andelen som stryker etter en bestått/ikke bestått vurdering

- I 2007 økte antall utreisende studenter ved UiB, mens tallet gikk betydelig ned ved UiO, NTNU og flere andre store utdanningsinstitusjoner. I 2008 går antallet utreisende studenter ved UiB ned for første gang siden 2002, mens tallet ved UiO og NTNU går opp (selv om disse fremdeles ligger lavere enn 2006-tallet). UiB sender ut en langt større andel av studentene enn UiO gjør, og tallet på utreisende studenter er høyere ved UiB enn ved NTNU.
- UiB mottok 566 studenter på utveksling. Etter et år med nedgang (2007), er det igjen en stor økning i antall innreisende studenter (delstudieopphold ved UiB) gjennom avtaler og nettverk fra 2007 til 2008 på 8 %. Fra 2004 til 2008 har antallet innreisende studenter økt med 51 %. HF står for det meste av oppgangen, mens SV og PSYK har hatt en nedgang.
- Europa er fremdeles den klart mest populære verdensdelen for utvekslingsstudenter fra UiB (med en andel på 43 %), selv om tallet på studenter som utveksler i vår egen verdensdel gikk ned med 18 % i fjor.
- Fremdeles mottar UiB dobbelt så mange innreisende studenter fra europeiske universiteter som det sendes ut innen vår egen verdensdel (198 ut – 496 inn). 88 % av de innreisende studentene kommer fra europeiske land.

Hvor mange av studentene som avlegger grad ved UiB har vært på utveksling?

UiBs strategiske plan for 2005-2010 sier at ”minst 20% av alle studenter som avlegger en grad ved Universitetet i Bergen har gjennomført et delstudieopphold i utlandet i regi av Universitetet i Bergen”. Denne målsetning oppnås:

- Ved HF (27%) og SV (24%) er måltallet om 20% nådd på bachelornivå (oppnådde grader i 2008), mens MN (14%) og PS (16%) ligger noe lavere i 2008. (For SV var andelen 30 % for studenter som oppnådde en bachelorgrad i 2006).
- På mastenivå var andelen 26% ved SV 22% ved HF og 12% ved MN for studenter med oppnådd MA-grad i 2008.
- Ved JU har 23 % av studentene som oppnådde mastergrad i 2008 vært på utveksling.
- Ved HF, MN og SV har 6% av studenter som oppnådd mastergrad i 2008 vært på utveksling i løpet av selve masterstudiene (registrert i FS med utveksling på master- eller hovedfagsnivå).
- For profesjonsstudiene varierer utvekslingsprosenten fra 8% på odontologi og 11% på medisin til hele 34% på psykologi blant studenter som oppnådde graden sin i 2008.
- Av alle studenter som oppnådde bachelor-, master- og profesjonsgrad ved UiB i 2008 har 20% vært på ett eller flere utvekslingsopphold i regi av UiB.

5. Utdanningsmeldingene fra fakultetene

Fakultetsmeldingene tjener både som en statusrapport for fakultetenes egen del og som innspill til institusjonens studiekvalitetsarbeid. Det gis i meldingene en rekke eksempler på engasjert arbeid i fagmiljøene for å sikre og heve studiekvaliteten. Mange av eksemplene som trekkes fram, vil ventelig ha interesse også for fagmiljøer ved de andre fakultetene. Det må bli en oppgave både for sentralnivået, ved Utdanningsutvalget og Utdanningsavdelingen, og de enkelte fakultetene, å formidle i grundigere form aktuelle tema fra utdanningsmeldingene til et større publikum i egne seminar eller konferanser enn det denne fellesmeldingen gir rom for.

Fakultetenes meldinger framstår i år som mer analytiske enn tidligere. Dette er det sikkert flere grunner til. En grunn det blir pekt på, er at grunnmaterialet fra instituttene bærer preg av større refleksjon og analyse enn tidligere (SV), og i flere av meldingene vises det til kommentarer og forslag fra de nye, eksterne programsensorene, som har vist seg å være nye og nyttige for forbedringsarbeidet i fagmiljøene (MN,MO,JU,PS).

Man vet også at sammenheng mellom årsak og virkning i reformarbeidet ved et universitet ofte er uklar, og måleresultat kan være ufullstendige og usikre. I dette perspektivet blir utprøvinger og langsiktighet i studiekvalitetsarbeidet understreket i meldingene fra fakultetene. Kontinuiteten i studiekvalitetsarbeidet som de årlige utdanningsmeldingene representerer, vil forhåpentlig også bygge opp om en kultur for kvalitet i utdanningsaktivitetene.

I tillegg til utdragene nedenfor fra fakultetenes utdanningsmeldinger, er det som et vedlegg til utdanningsmeldingen gitt en oppsummering av hvordan fakultetene selv ser sin utdanningsvirksomhet.

5. 1 Kvalitetssikring og kvalitetsutvikling

5.1.1 Implementering av læringsutbyttebeskrivelser

Arbeidet med å innføre begrepet læringsutbytte som et pedagogisk prinsipp for undervisning og læring, har sin bakgrunn i Bolognaprosessen og foregår nå i form av en revisjon av studieplanene ved mange høgre læresteder i Europa. UiB er kommet godt i gang med sitt arbeid.

Med bakgrunn i NOKUTs ”Forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning” av 26.01.2006 har alle seks fakulteter arbeidet med læringsutbyttebeskrivelser både på studieplan- og emnenivå.

Utdanningsutvalget vedtok i i sitt møte 09.05.2006 at alle studieprogrammer og emnebeskrivelser skal være formulert i tråd med NOKUTs forskrift og universitetets studie-, eksamens og gradsreglement innen utgangen av 2009. I samarbeid med fakultetene er det utarbeidet nye maler for studieplan og emnebeskrivelse. Beregning av studentenes arbeidsbelastning er drøftet i Utdanningsutvalget og en anbefaling er publisert i universitetets Kvalitetsportal. Fakultetene rapporterer at de er kommet langt i implementeringsarbeidet på studieprogramnivå, og at arbeidet vil fortsette gjennom hele 2009. Det har imidlertid vært et problem at Det nasjonale rammeverket for høyere utdanning er blitt forsinket. Således mangler harmoniseringsarbeidet.

Som kjent skal alle studie- og emnebeskrivelser være i harmoni med kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning ved utgangen av 2012. Utdanningsavdelingen har annonsert et bredt informasjonsopplegg gjennom høsten 2009 om det nasjonale rammeverket, ”Dublin descriptors” og European Qualification Framework for Lifelong Learning. Universitetets program for universitetspedagogikk følger opp informasjonsopplegget gjennom å tilby kurser i studieplanutvikling, læringsutbyttebeskrivelser og vurdering.

Arbeidet med implementeringen av læringsutbyttebeskrivelser har i flere fagmiljøer ført til en grundig revisjon av studieplanen. Diskusjoner om sammenhengen mellom

læringsutbyttebeskrivelser og valget av undervisningsmetoder og vurderingsformer har blitt en del av implementeringsarbeidet.

UiB deltar aktivt i internasjonalt arbeid med utviklingen av studieplaner. Representanter fra Utdanningsavdelingen og SV sammen med en student fikk godkjent og gjennomførte en workshop om *Curriculum Design – A Pluralistic Approach* på The European Quality Assurance Forum i november 2008 i Budapest.

5.1.2 Internasjonalisering

SV har flest internasjonale studenter, mens JU har hatt den største veksten i studentutvekslingen det siste året.

De fleste fakultetene kan melde at antallet innreisende studenter viser en positiv trend, mens antallet utreisende studenter viser en tilbakegang.

HF

Fakultetet har i perioden økt innsatsen for internasjonalisering, bl.a. gjennom samarbeid med utenlandske utdanningsinstitusjoner. Fakultetet arbeider med flere fellesgrader/felles studieprogram.

Fakultetet kan vise til en liten økning i antall internasjonale studenter og hadde i 2008 147 innkommende og 132 utreisende studenter.

JU

Ved JU velger nå nærmere 30 % av kullene velger å ta hele eller deler av 5. studieår i utlandet. Dette er langt over Universitetets målsetting på 20 %. I 2008 var det 85 innkommende og 98 utreisende studenter.

Fakultetet har pr dd til sammen 98 avtaler med utenlandske juridiske fakultet.

Det engelskspråklige tilbudet er styrket. Et ev LLM- program vil på sikt kunne gi internasjonale studenter et bredere tilbud.

MN

Ved MN finnes det nå for alle bachelorprogram minst tre faglig tilpassete utvekslingsavtaler. I studieåret 2008 har fakultetet tatt imot 166 internasjonale studenter, dette inkluderer både utvekslingsstudenter og gradsstudenter. Av egne studenter reiste 58 ut på tilrettelagte avtaler. Resultatmålet i fakultetets budsjett var 202 inn- og utreisende studenter.

Fakultetet tilbyr flere engelskspråklige program som gir en fellesgrad. Kjemisk institutt har i 2008 fått tildelt to Erasmus Mundus programmer.

MO

MO har en avtaleportefølje på 34 avtaler. Totalt sett hadde fakultetet i 2008 et antall på 102 inn- og utreisende studenter, hvorav 70 innkommende og 32 utreisende studenter.

For å kunne nå målsettingen om ta i mot studenter fra samarbeidsuniversitetene er det viktig at fakultetet kan tilby undervisning på engelsk. Fakultetet går i inneværende semester inn for en studieplanendring i medisinstudiet som på sikt kan tilrettelegges som en engelskspråklig termin, et kvinne – barn - semester.

I 2008 ble det igangsatt et pilotprosjekt med studentmedarbeidere for utveksling, to studenter som ca 4 t pr uke blant annet skal bidra til å gi informasjon og hjelp i søknadsprosessen for studentgruppene ved fakultetet. Ordningen videreføres i 2009.

PS

Ved PS har utvekslingen tradisjonelt vært knyttet til profesjonsstudiet, selv om flere av de andre programmene, og da særlig masterprogrammene, har økende grad av utveksling. Utvekslingen de siste årene har vært rimelig jevn på rundt 30-40 studenter ut og inn per år. I 2008 var det satt et mål på 70 totalt og resultatet ligger noe over dette (76).

SV

Fakultetet har fortsatt mange utvekslingsstudenter sammenliknet med de andre fakultetene. I 2008 var det 217 innkommende og 134 utreisende studenter. I forhold til resultatet for 2007 er imidlertid totaltallet redusert fra 376 til 351. Det var 28 færre studenter som reiste ut i 2008 i forhold til 2007, mens antall innreisende studenter fortsatt ser ut til å øke noe. Samtidig har studenttallet ved fakultetet gått ned, slik at rekrutteringsbasen for utreisende studenter også er mindre enn tidligere. I 2008 mottok fakultetet Ugleprisen for godt arbeid med internasjonalisering. Midlene som fulgte med prisen ble fordelt til institutter som foreslo tiltak for å øke antall utreisende studenter i studieprogrammene. Det er langt flere masterstudenter som reiser på utveksling som del av studiet enn det tallene skulle tilsi, og disse studentene reiser på tilrettelagte opphold. Fakultetet søker om en Joint degree på masternivå (systemdynamikk)

Internasjonaliseringen i etter- og videreutdanningen skjer hovedsakelig gjennom internasjonale lærekrefter.

5.1.3 Eksamens- og sensorordning

Ordningen med eksterne programsensorer er nå etter hvert tatt i bruk av fagmiljøene, og erfaringene synes å være udelt positive.

”Fakultetet ser programsensor som en viktig bidragsyter til en systematisk gjennomgang av studieprogrammene, gjerne knyttet opp til en trinnvis og systematisk programevaluering” heter det fra MO. Ved MN har to av instituttene vist til forslag fra programsensorene om styrking av faglig profil som programstyrene vurderer nærmere. Og ved JU var presentasjon av rapporten fra programsensor hovedtema for en samling i januar 2008 med alle kursansvarlige på obligatoriske emner, Studieutvalgets medlemmer og studieadministrativt personale.

Fakultetene ønsker å passe programsensorene og deres rapporter inn i sine respektive opplegg og tradisjoner for studiekvalitetsarbeidet og vil ha et så fleksibelt regelverk som råd. Ved SV har alle studieprogram nå hatt programsensorer i 4 år, og deres tilbakemeldinger brukes aktivt til forbedring av studietilbudet. Fakultetet vil i år foreta en nærmere evaluering av ordningen. Flere av fakultetene understreker ellers at de ser på ekstern vurdering av studentenes eksamensprestasjoner som et viktig kvalitetssikringstiltak, og at ordningen med bare interne sensorer benyttes i liten grad. Flere fakulteter melder også at de ikke lenger lar veileder for mastergrad være medlem i studentens eksamenskommisjon (HF, SV, MO). Endringen er delvis grunnlagt med råd fra UHR i forbindelse med at andelen karakterer A og B for masteroppgavene er for høy.

5.1.4 Evaluering av emne og program

Forventningene til at elektroniske skjema skulle gjøre studentevalueringer av undervisningen mer engasjerende, er ikke blitt innfridd. Fordi fagmiljøene opplever at elektronisk tilbakemelding gir lavere svarprosent, prøver flere miljøer nå ut andre måter å evaluere på.

Emneevaluering

Kvalitetshandboka foreskriver at minst 1/3 av emner som blir undervist, skal underlegges en evaluering, med tilhørende rapportering. Disse rapportene omfatter så vel studentevalueringer som kommentarer og utdypning fra faglærer, og deretter behandling og ev. oppfølging i programstyre eller av instituttstyrer. Rapportene skal legges ut på kvalitetsportalen. Dette opplegget synes nå de fleste av fakultetene å ha innarbeidet. NSU-UiB understreker viktigheten av at rapportene blir tilgjengeliggjort på kvalitetsportalen.

Noe av bakgrunnen for at kvalitetssikringssystemet nøyer seg med at hvert tredje emne evalueres, er faren for evalueringstretthet. I fakultetsmeldingene vises det til at svarprosenten blant studentene ofte er lav, og med elektroniske evalueringer blir den enda lavere (HF, MN, MO, PS). Derfor prøver flere fagmiljøer ut andre evalueringsformer for studentenes del, f. e. evalueringsmøter i slutten av semesteret (HF).

Ved MN, som benytter både papirskjema, nettbaserte spørreskjema eller muntlig evaluering gjennom referansegrupper eller i dialog med emneansvarlig, er flere institutter i større grad gått over til muntlige studentevalueringer underveis i semesteret. Disse er tids- og ressurs sparende og tillater små justeringer allerede i det semesteret emnet blir undervist. NSU-UiB anbefaler andre fakultet å følge denne praksisen.

Ved JU gjennomføres det årlig evaluering av alle emner på 1.-3. studieår ved hjelp av egne referansegruppemøter en til to ganger per kurs.

For emnene som evalueres ved PS, blir det gjennomført både midtveis og sluttevaluering blant studentene i form av så vel skriftlige som muntlige evalueringer.

Senter for farmasi har gjennomført skriftlige evalueringer av samtlige emner som er undervist. I tillegg er det avholdt evalueringsmøter for studenter og fagansvarlige der resultatene fra de skriftlige evalueringene er blitt presentert og diskutert.

Ved MO avholdes det årlig evaluerings- og undervisningsseminar, der tilbakemeldinger på undervisningsopplegg er et sentralt punkt.

PS arbeider med tiltak for å kunne vise studentene hvordan deres bidrag i evalueringene blir fulgt opp av fakultetet.

Etter- og videreutdanningen i regi av SEVU evaluerer alle sine emner, og opplever at tilbakemeldingene er nyttige og de har også ført til endring underveis. Studentene er generelt godt fornøyd med tilbudet.

Programevaluering

De fleste fakultetene viser til ordningen med programsensor og forutsetter at rapportene fra disse etter hvert vil inngå som ledd i planlagte programevalueringer.

JU og OD har i perioden også arbeidet med en gjennomgang av de forhold som NOKUTs evalueringsrapport av utdanningene tok opp.

Ved SV har det i perioden vært to grundige evalueringsprosesser av bachelorprogram. Disse har medført større strukturelle endringer, både med hensyn til emneportefølje og oppbygging.

5.1.5 Analyse

I dette avsnittet gjennomgås status i arbeidet med å frigjøre tid til forskning. Universitetets måloppnåelse på utdanningssiden, med fakultetenes kommentarer. Avslutningsvis gis en oppsummering av aktuelle nasjonale trender/funn fra Kunnskapsdepartementets Tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner 2009.

Tid til forskning og undervisning

Fakultetene har de siste årene hatt oppmerksomhet rettet mot ressursene som går til undervisnings- og eksamensarbeidet. En oppsummering av dette arbeidet, samt planer for

videre arbeid er oppsummert i et brev til fakultetene datert 08.12.08. Fakultetene ble bedt om å melde inn sine forslag til å frigjøre ytterligere tid til forskning i sine utdannings- og forskningsmeldinger:

HF

Fakultetet har i 2008 videreutviklet et skjema som instituttene kan bruke til å kartlegge arbeidstiden til de vitenskapelig ansatte. Instituttene melder om stort press på undervisningssiden, og problemstillingen vil fortsatt måtte ha stor oppmerksomhet.

JU

Fakultetet har utarbeidet et undervisningsregnskap, og for 2008 viser dette at vitenskapelig ansatte i samtlige stillingskategorier hadde gjennomsnittlig minst like mye tid til forskning som til undervisning.

MN

Fakultetet viser til den tiltaksliste som det tidligere har utarbeidet og som det legger til grunn for et fortsatt arbeid for å bedre situasjonen. Fakultetet viser ellers til at dårligere rammevilkår fører til et økt press på den enkelte.

MO

Fakultetet skriver at i fagmiljøer med mye undervisning vil man vurdere å bruke (det web-baserte) undervisningsregnskapet aktivt i arbeidet med å sikre vitenskapelig ansattes tid til forskning. Det blir for tiden søkt utviklet et egnet verktøy til registrering og analyse av tidsbruken.

PS

Fakultetet har i august 2008 vedtatt arbeidsplaner som planleggingsverktøy for å sikre tid til forskning og sikre en god fordeling mellom undervisnings- og administrasjonsoppgaver. Fakultetets regnskap viser at administrasjons- eller undervisningsoppgavene må reduseres. Fakultetet peker ellers på at utdanningen av phd-studenter bør inngå i undervisningsregnskapet.

SV

Fakultetet har arbeidstidsregnskap som viser at det ligger innenfor det Strandbakken- utvalget anbefaler, men at det er individuelle skjevheter som fakultetet må rette opp. Det vises ellers til at programporteføljen må tilpasses ressursituasjonen.

Resultatoppnåing, herunder også internasjonalisering

Tabell 6: Måltall og resultat for 2008

	Måltall 2008	Resultat 2008
Søkere per studieplass	2.0	2.0
Antall kandidater – laveregrad	1113	1090
Antall kandidater - MA	1300	1349 (214 profesjon)
Antall studiepoeng per student	43	43,6 ¹⁹
Utvexling (ut- og innreisende)	1100	1124*

¹⁹ Studenttallet i denne beregningen er snittet av registrerte studenter høst og vår (og ikke antall registrerte studenter, høst, som i DBHs beregninger)

* dette tallet inkluderer ikke kvote- og NORADstudenter.

Tabell 6 viser aktuelle måltall og resultat for utdanningsvirksomheten ved universitetet for året 2008.

Når det gjelder kandidater vil omlegging i kodene som brukes i DBH, samt utfasing av gamle grader gjøre sammenlikningen mellom 2007 og 2008 noe utydelig.

HF

Fakultetet viser til de gitte resultatmål for 2008 og konstaterer at disse ikke ble nådd fullt ut. Når det gjelder studentutveksling, kan imidlertid fakultetet vise til en liten økning fra 2007.

JU

Fakultetet har nådd sine resultatmål på alle områder unntatt studiepoengproduksjon per student. Både antallet utreisende og innkommende studenter på utvekslingsprogram er økende. I samsvar med det styrkede engelskspråklige tilbudet håper fakultetet at denne trenden vil fortsette.

MN

Fakultetet viser til gode produksjonstall for 2008. Både antall masterkandidater og antall inn-/utreisende studenter ligger over resultatmål for 2008, og studiepoengproduksjon per student når nesten målet. Fakultetet mener at gode resultater er oppnådd ved å tilby forskningsbasert undervisning av høy kvalitet, ved et helhetlig arbeid med læringsmiljøet, og ved å stille krav til studentenes forkunnskaper.

MO

Fakultetet viser til at det har oppnådd resultatmålene for 2008 med god margin. Fakultetet har også oppnådd resultatmålene for mastergradskandidater og for inn- og utreisende studenter.

PS

Det vises særlig til arbeidet for internasjonalisering, som har resultert i økende tall for så vel innkommende som utreisende studenter. Dette tilskrives bl.a. at fakultetet har hatt en egen faglig koordinator som sammen med en administrativ koordinator etablerer utvekslingsavtaler på alle studieprogram ved fakultetet.

SV

Fakultetet viser til utfordringer med studenttallsnivået og rekruttering på masternivå, som også henger sammen med bedret gjennomstrømming og rydding i studentdata og strengere håndheving av studierettsreglementet. Fakultetet er opptatt av det betydelige fallet i produserte årsheter fra 2007 til 2008, men mener at måltallet for 2009 bør være oppnåelig. Både for bachelor- og masternivået vil fakultetet opprettholde fokus på gjennomføring for å videreføre de gode resultatene. Når det gjelder internasjonalisering, ser fakultetet det likevel som nødvendig å se på sin rekrutterende emne- og programportefølje med sikte på å opprette flere og bedre tilrettelagte utvekslingsmuligheter på alle studienivå.

Nasjonalt perspektiv:

Tilstandsrapport for høyere utdanningsinstitusjoner 2009²⁰ - noen utdrag

Studietilbudene nasjonalt er i ferd med å stabilisere seg, og populariteten til årsstudiene holder seg. UiB har høyest antall studieprogram, både på bachelor- og masternivå. Antall

²⁰ Kunnskapsdepartementets sektoranalyse.

masterstudenter (og antall studietilbud på masternivå) har gått ned i perioden 2006-08 for hele sektoren. Mediefagene har hatt en stigende popularitet i perioden 2002-05 men er nå blitt mindre populære. Andre fagområder som ser ut til å bli mindre populære er språk og realfag. Nasjonalt har det vært en liten økning i antall registrerte studenter fra 2007-08, økningen har hovedsakelig kommet i høyskolesektoren. UiB skiller seg ut ved å ha en nedgang i søkning på 6% fra 2007-08. Blant universitetene er det UiO som har flest søkere per studieplass (2.8) mens UiT har lavest søknad: 1.2 søkere per studieplass. Alle institusjonskategorier opplevde mindre nedganger i studiepoeng per student fra 2007-08. Når det gjelder ferdige kandidater, sank dette tallet med 1.8 % fra 2007-2008.

6. Samlet vurdering av studiekvaliteten og kvalitetssikringssystemet

Gjennom et eget utvalgsarbeid, se også pkt 2.1, har det formaliserte systemet for kvalitetssikring blitt justert i perioden. Det reviderte opplegget i form av *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia* ble vedtatt av Universitetsstyret i møte 19.2.2009. Grunnlaget for revisjonen var de erfaringene som fagmiljøene og Utdanningsavdelingen har hatt siden systemet ble tatt i bruk i 2004, og de merknader som framkom i NOKUT-evalueringen i 2006-07 av UiBs kvalitetssikringssystem, datert mars 2007. Meldingsperioden er nå endret fra studieåret til kalenderåret, og denne meldingen markerer overgangen ved å inkludere høstsemesteret av 2007.

Fakultetene gir selv uttrykk for at de er godt fornøyd med det studiekvalitetsarbeidet som drives i sine fagmiljøer og av det studieadministrative personalet. Gjennom fakultetsmeldingene får en også inntrykk av at det vokser fram en "kvalitetskultur" som m.a. innebærer at fakultetene gjennomfører mange spennende tiltak og prosjekter og griper fatt i utfordringer og problemer i studiekvalitetsarbeidet.

Ingen fakultet melder om faglig svikt i noen av sine program som skulle tilsi ekstraordinær innsats fra sentralt hold.

7. Videre satsinger i studiekvalitetsarbeidet (føres inn etter vedtak i Universitetsstyret)

VEDLEGG 1 Samlet vurdering slik fakultetene ser sin utdanningsvirksomhet

HF viser til en krevende reorganiseringsprosess som det har gjennomført. Reorganiseringen har også tydeliggjort at det er viktig å ha fokus på den videre organiseringen av studietilbudene, faglig og administrativt. Det vil være viktig å dimensjonere fagene og programporteføljen i samsvar med fakultetets samlede ressursgrunnlag. Å øke rekrutteringen til humanistiske fag må prioriteres, og fakultetet vil finne bedre måter å synliggjøre den faglige bredden som er representert ved HF. Særlig viktig vil det bli å få økt rekruttering til masterstudiene.

Flere av fagmiljøene har lange tradisjoner for å utvikle klare og tydelige retningslinjer for og akademisk redelighet. Midlene fra Program for evaluering og kvalitetsutvikling, som ble tildelt i 2008 (jf pkt 1.3) ser fakultetet som et godt virkemiddel for å sikre fremdriften i dette arbeidet, og fakultetet ønsker å bidra til UiBs satsing på dette område med utgangspunkt i den kompetansen som finnes.

Det har vært en positiv utvikling i arbeidet som er gjort i forhold til lærerutdanningen, og de foreløpige tilbakemeldingene fra programsensoren tyder på at de justeringene som er gjort i programmene, vil bidra til å styrke tilbudet. Gjennomførings- og frafallstallene er forbedret, og det ventes at resultatene fremover vil bekrefte denne utviklingen.

JU mener at på grunnlag av NOKUTs anbefalinger er det nødvendig med en styrking av lærerstaben. Fakultetsstyret har vedtatt en strategi for jevn oppbygging av den vitenskapelige staben. En slik utvikling vil være avhengig av fakultetets økonomiske rammer. Fakultetet følger også opp de øvrige deler av NOKUTs anbefalinger.

Veiledningen til studenter som skriver masteroppgaver er satt til et absolutt minimum. Studentene får heller ikke tilstrekkelig faglige tilbakemeldinger i alle kurs på alle studieår. Fakultetet har opplegg klart for å bedre dette, men mangler både menneskelige og økonomiske ressurser til å få dette realisert.

Fakultetet mener at eksamens- og vurderingsformer er tilpasset det læringsutbyttet som skal oppnås i de enkelte faglige delene av studiet. Det er i kursene en klar sammenheng mellom undervisnings-/læringsformer, eksamensopplegg og forventet læringsutbytte. Bruken av gruppeledere på de to første studieårene, og studentenes skriving av vel 30 besvarelse pr år med tilbakemeldinger, gir resultater både i form av kvalitet og fullføring på normert tid. Fakultetets bruk av arbeidsplaner og undervisningsregnskap, sammen med en modulstrukturert studieplan, bidrar til å sikre den enkelte vitenskapelige tilsatte lik tid til forskning og undervisning, og mulighet til lengre konsentrerte tidsperioder bare til forskning. Fakultetet gir til slutt uttrykk for at fuskesaken har preget fakultetet i 2008.

MN anser at det har et godt kvalitetssikringssystem og at studiekvaliteten er god innenfor de rammene fakultetet har. I meldingsperioden har oppmerksomheten spesielt vært rettet mot felt-, laboratorie- og simuleringsundervisningen. Det er et stort press på denne ressurskrevende typen undervisning, og fakultetet prøver å unngå at denne viktige komponenten av den realfaglige utdanningen svekkes ytterligere. Fakultetet videreførte i budsjettårene 2008 og 2009 sitt flerårige program for å oppgradere undervisningsutstyret, et program som har gitt gode resultater i kvalitetsheving av utdanningen. Alle instituttene som har felt- og labundervisning har fått oppgradert deler av sitt undervisningsutstyr gjennom programmet, og fakultetet ønsker å videreføre programmet i de kommende årene. Fakultetet og fagmiljøene har et utstrakt samarbeid med andre institusjoner, UiBs randsone og næringslivet – spesielt på master- og PhD-nivå.

Fakultetet har en kontinuerlig oppmerksomhet rettet mot rekrutteringsarbeid. Arbeidet foregår både på nasjonalt, regionalt og lokalt plan. Fakultetet deltar i et forskningsprosjekt sammen med KD, de andre realfagsfakultetene og NHO for å øke kunnskapen om hvilke faktorer som er avgjørende for elevers fagvalg i skole og senere studievalg.

Fakultetet har en god produksjon av studiepoeng og kandidater. Innføring av tidsfrist på mastergrad har gitt positiv effekt på gjennomføringen. I forbindelse med kvalitetsreformen er det innført og videreutviklet en rekke studieadministrative støttesystemer. En positiv effekt av dette er en profesjonalisering av det studieadministrative arbeidet. Fakultetet ser på studieadministrasjonen – i tillegg til det vitenskapelige personalet – som en ressursgruppe når det gjelder studiekvalitet.

Et synlig bevis på at det foregår godt kvalitets- og utviklingsarbeid ved fakultetet, er Ugleprisene det er blitt tildelt gjennom årene, nå sist Ugleprisen for 2009 (Institutt for biologi; BIO300).

PSYK har en målsetting om å være i undervisningsfronten samtidig som det skal være i forskningsfronten. Det innebærer at fakultetet har sterkt fokus på kvalitetsutvikling av studieprogrammene.

Ett hovedsatsningsområdet er å integrere kompetansehevede tiltak for faglærere med vekt på studentaktive læringsformer. Tilnærmingen som planlegges er gjensidig utveksling av erfaringer mellom grupper av faglærere som har interesse for å fordype seg innen konkrete undervisningsformer. Det andre hovedsatsningsområdet er sammenhengen mellom undervisningsformer og vurderingsformer. For begge disse områdene har fakultetet tett dialog med fagmiljøet for universitetspedagogikk og ønsker å styrke dette samarbeidet ytterligere.

Et annet viktig aspekt ved satsningen på parallelt å være både i undervisnings- og forskningsfronten, er balansen mellom tidsbruk på disse to oppgavene. Det vil derfor det kommende året bli gjennomført en kvalitetssikring av datamaterialet som er samlet inn om bruk av undervisningsressurser på de ulike studieprogrammene og en vurdering av effektivitet og funksjonalitet i ressursbruken. Fakultetet ser behov for en sentral diskusjon om hvordan studietilbudet skal organiseres for å sikre økt forskningstid.

Fakultetet har også særlig oppmerksomhet på de tverrfakultære studietilbudene. Det er viktig å sikre gjensidig forpliktelse i forhold til den koordinerende rollen fakultetet har i de tverrfaglige studieprogrammene innen lærerutdanningen og for universitetspedagogikk. Det er her behov for ytterligere avklaringer av mandat og myndighetsrolle samt ressurstildeling for fakultets koordinerende funksjon og oppbygging av forskningsevne knyttet både til lærerutdanning og universitetspedagogikk.

Det er ønskelig å kunne tilby flere emner på engelsk på lavere grad for å kunne gi et bredere tilbud til innreisende studenter. Disse emnene skal i størst mulig grad erstatte eksisterende emner på norsk ved at de tilbys på engelsk ved behov. Fakultetet har fortsatt oppmerksomhet på frafallet i bachelorstudiene og ser fram til det arbeidet som nå på institusjonsnivå skal gjennomføres for å kartlegge frafall.

MO tilbyr attraktive studieprogram innen bachelor, profesjons- og mastergradsstudier, og har gode søkertall i forhold til den faste rammen av studieplasser. Etter sammenslåingen mellom Det odontologiske fakultet og Det medisinske fakultet fra 01.01.2008 ble bredden i studietilbudet ytterligere forsterket. For å ivareta oppfølging og ansvarsfordeling innen sentrale områder som studiekvalitet, kvalitetssikring av undervisningen, sensorordninger, internasjonalisering m.m er det etablert programutvalg for de ulike studieprogrammene – med Studieutvalget ved fakultetet som felles møtepunkt. I løpet av 2008 kom ordningen med programsensorer på plass for alle programmene, og internasjonalisering ble satt på agendaen i

utvalgene. Vi tar med oss disse og andre sentrale elementer fra denne utdanningsmeldingen inn i arbeidet med den strategiprosessen som er satt i gang ved fakultetet.

SV legger i dimensjoneringsspørsmålet opp til å vurdere porteføljen av studieprogrammer, særlig på lavere grad, i lys av gjennomføringsgrad, kandidatproduksjon og frafall. Samtidig legges det til grunn at de disiplinære studieprogrammene skal utgjøre grunnstammen i fakultetets studietilbud på lavere grad. På denne bakgrunn vil fakultetet vurdere den videre eksistens til tverrfaglige program med høyt frafall og lav kandidatproduksjon og vil komme til å foreslå nedlagt to bachelorprogram.

På lavere grads nivå er andelen studenter som helt slutter, urovekkende høy, noe som også påvirker i rekrutteringsevnen til masternivå. Det er derfor viktig at vi verner om studieplassene på en god måte, både med hensyn til å holde oppe studiepoengproduksjonen når studenttallet er synkende og for å bevare fagenes rekrutteringsgrunnlag til master. Noen tiltak som allerede er satt i gang vil kunne bidra til å øke gjennomføringen og hindre frafall. De fire nyopprettede årsstudiene vil kunne beskytte de disiplinære studieprogrammene mot frafall, og bidra til å rekruttere til bachelorprogrammene. Institutter som har hatt stort frafall i sine studieprogrammer tar fatt i disse problemene. Ett bachelorprogram får fra høsten 2009 helt ny studiestruktur. Andre institutter er i ferd med å analysere situasjonen for å kartlegge årsaker til at studenter slutter. Både fakultetet og instituttene er opptatt av årsakene til at studenter hopper av. En undersøkelse av 2003/2004-kullene i 2007 ga noen antydninger til svar. Det mest beroligende den gang var at det ikke var tegn til direkte sammenheng mellom faglig misnøye og frafall; mobilitet så ut til å være mer gjennomgående. Fakultetet ønsker likevel å gjennomføre en større anlagt empirisk undersøkelse, for å få fram både mer generaliserbare og programspesifikke funn.

På mastergradsnivå har instituttene de siste årene arbeidet godt med å bedre gjennomføringen. Frafallet har gått ned, og for fakultetet totalt sett fullfører nå 42 % på normert tid. Dette er en vesentlig forbedring, men likevel et resultat som ligger lavere enn måltallet. Det er derfor nødvendig å fortsette arbeidet med gjennomføringen på mastergrad, slik at fakultetet kommer i en situasjon der det er betydelig flere som fullfører på normert tid. Bedret gjennomføring på master, lavere søkning og opptak de siste par årene er alle faktorer som ifølge en del institutter har gitt bedre kapasitet på masternivå. Samtidig er søkningen til mastergrad i noen grad redusert. Fakultetet ser det derfor som nødvendig å styrke arbeidet med rekruttering til mastergradsprogrammene.

Fakultetet har lenge hatt gode resultater innenfor internasjonalisering. Like fullt er det en utfordring å arbeide videre for å styrke utreisende mobilitet i flere studieprogrammer enn dem som tradisjonelt har hatt høyest aktivitet. Det blir i tiden framover viktig å vektlegge den faglige bredden i fakultetets studiemobilitetsinnsats. Videre har fakultetet en utfordring i å sikre tilstrekkelig antall kvoter til at de gode studieprogrammer og samarbeidsrelasjoner fagmiljøene har med strategiske partnere, kan videreutvikles.

Farmasi: Det første kullet med farmasikandidater ble uteksaminert i 2008. I sitt 7. semester oppholder farmasistudentene seg ved University of East Anglia (UEA) der det undervises galenisk og klinisk farmasi. Studentene har vært godt fornøyd med dette semesteret og staben ved UEA tilfredse med studentenes faglige prestasjoner. Universitetet i Bergen bør så snart som mulig ta stilling til hvordan undervisningen i galenisk farmasi skal gjennomføres fra 2013, når avtalen med University of East Anglia går ut.

VEDLEGG 2 Studentenes kommentarer til fakultetenes utdanningsmeldinger

NSU-UiBs innspill til Universitetet i Bergens utdanningsmelding.

1.4 Bachelorutdanningen; 4.2 Studiegjennomføring og frafall

Vi ser det som positivt at særlig HF- og SV-fakultetene har satt i gang prosjekter som skal se på bachelorgradenes arbeidslivsrelevans. Basert på denne kunnskapen vil man være i bedre stand til å ta grep for å styrke bachelorgraden. Det er viktig at man greier å synliggjøre mulige karriereveier for studentene. Dette kan man oppnå blant annet ved å utvikle og bruke alumnusnettverket.

Vi mener også at man i mange av studieprogrammene ville kunne styrke egenarten ved universitetets utdanninger ved å bedre integrere studenter i institusjonens forskning. Dette er et ønske som også ble ytret i Stortingsmelding nr. 30 (2008-2009) ”klima for forskning”. Som et ledd i styrkingen av bachelorgraden vedtok Norsk Studentunion under årets landsting at studentaktiv forskning vil være et viktig ledd i styrkingen av universitetsbachelorgradene, enten ved at studentene integreres i forskningen gjennom hele studieløpet eller at det opprettes emner med dette som sitt særskilte fokus.

Noen av bachelorprogrammene sliter med relativt stort frafall. Det kan tenkes at den ny eksterneveien kan behjelpe dette noe ved at studentene som begynner har et klarere bilde av hva de går til. Noe av frafallet kan kanskje relateres til skepsis rundt arbeidslivsrelevans. Alumnusnettverket må brukes for å behjelpe dette. Mye av frafallet går nok på ting som det å finne seg til rette faglig og sosialt, samt arbeidspress. Vi mener at PEK-midlene også i år bør prioriteres til prosjekter som har dette som sitt fokus. For eksempel bør prosjekter med forebyggende veiledning som NTNUs ”ForVei”-prosjekt prioriteres.

2.3 Læringsmiljøarbeidet og læringsmiljøutvalget.

Psykologisk fakultet har utfordringer i forhold til størrelse på auditorium. Dette kan muligens løses når Kvarteret åpner. Man har også identitetsproblemer knyttet til fysiske samlingspunkter, i og med at studentene er spredt rundt i flere bygninger som ligger et stykke unna hverandre. Man bør på sikt forsøke å samle studentene i ett område slik som er tilfelle for de andre fakultetene. I forhold til studentarbeidsplasser fastholder NSU-UiB at universitetet har en utfordring når det gjelder psykologisk fakultet og særlig studentene på årsstudium. Dette bør, med tanke på fysisk læringsmiljø, være hovedfokus.

Læringsmiljøutvalget har hatt utfordringer med å finne sin posisjon i universitetets system. Dette utvalget har sterk studentrepresentasjon og behandler saker som er av fundamental viktighet for studentenes arbeid, ve og vel. Arbeidet med å styrke utvalgets stilling har kommet et stykke, men har fremdeles langt igjen før det er et utvalg det for studenter og ansatte flest vil være naturlig å henvende seg til i større læringsmiljøspørsmål. Dette bør være en målsetning. At læringsmiljøutvalget får et eget budsjett er et mulig virkemiddel for å få til dette.

5.1. Kvalitetssikring og kvalitetsutvikling.

5.1.3 Eksamens- og sensorordning.

Vi ser det som svært positivt at ordningen med programsensor ser ut til å være godt i gang i de fleste miljøer. Humanistisk fakultet har tidligere uttrykt at ordningen har hatt problemer med å

finne sin form. Vi savner oppfølging i forhold til programsensorordning ved humanistisk fakultet i utdanningsmeldingen.

Noen fagmiljøer, eksempelvis psykologisk fakultet, benytter seg av et stort spekter vurderingsformer. Dette burde flere fakulteter gjøre. Særlig legger vi merke til at bruk av muntlig eksamen er lite utbredt, noe vi skulle ønske ikke var tilfelle.

Universitetsstyrets vedtak om rett til gjentak ved gyldig fravær må følges opp. Dette er viktig med tanke på studieprogresjon, studiegjennomføring og ikke minst med tanke på alvorlige økonomiske konsekvenser for enkeltstudenter.

5.1.4 Evaluering av emner og programmer.

Fundamentalt i denne prosessen er at man har tilgang på engasjerte studenter i programstyrer eller andre relevante organer og arbeidsgrupper. Alle programmer må være knyttet til et programstyre e.l. med studentrepresentasjon. Dette rekrutteringsarbeidet bør begynne allerede i fadderuken ved at man har tilstrekkelig antall faddere som er engasjert i fagutvalg o.l. Derfra vil det være betraktelig lettere å rekruttere studenter. Mye av det gode kvalitetssikringsarbeidet kan, dersom man har studentrepresentasjon, foregå i programstyrene.

Selve evalueringsprosessen kan, som det også går frem av fakultetenes utdanningsmeldinger, foregå, og bør etter vår mening foregå, ved et vidt spekter av fremgangsmåter som kan tilpasses de ulike emners behov. Vi mener det er særlig interessant at psykologisk fakultet kombinerer flere metoder i evaluering av ett og samme emne. Andre fakulteter er mindre gode på dette. En av metodene som foreslås i Samdalutvalgets rapport er evaluering i studentgrupper ledet av en erfaren student. I slike grupper kan terskelen for å komme med kritiske innspill tenkes å være lavere enn dersom for eksempel en emneansvarlig leder gruppen. Fagmiljøene bør forsøke å teste ut et spekter av fremgangsmåter for å finne frem til de metodene som passer best for deres emner.

Samdalrapporten sier at nyvalgte studentrepresentanter bør få opplæring i kvalitetssikringssystemet. Dette mener vi bør skje både på program- fakultets- og institusjonsnivå. Det er også viktig at de emneansvarlige legger sine rapporter ut i kvalitetsportalen. Disse rapportene vil være et viktig verktøy for studenttillitsvalgte, samtidig som kvalitetssikringsarbeidet synliggjøres. Psykologisk fakultet beskriver at de har som mål å informere de som har bidratt i evalueringsprosessen om hvordan deres innspill blir tatt til følge. Dette mener vi også vil være et godt virkemiddel både til å synliggjøre arbeidet og å inspirere til videre godt studentengasjement.

I studentmedvirkning på høyere nivå bør det institusjonaliseres at NSU-UiB får muligheten til å komme med innspill til utdanningsmeldingen, gjerne ved at NSU-UiB får muligheten til å arbeide med de fakultetsvise meldingene. Også på studentutvalgsnivå mener vi dette vil være konstruktivt å institusjonalisere dette ved at studentutvalgene få mulighet til å arbeide med materiale som kommer fra instituttene/avdelingene.

Mat.nat.-fakultetet beskriver at de i noen fagmiljø har muntlige underveisevalueringer med studentene, som også tidvis fører til undervisningsforbedringer av opplegget. Dette er noe vi mener bør gjøres til en norm ved hele institusjonen, enten i regi av emneansvarlig eller en emnekoordinator.

5.1.1 Implementering av læringsutbyttebeskrivelser.

Akademisk redelighet er et tema som har blitt aktualisert i det siste. Man bør vurdere om dette burde inkorporeres i læringsutbyttebeskrivelser, først og fremst med tanke på kunnskap om referering i tråd med god skikk.

5.1.2 Internasjonalisering

NSU-UiB ser svært positivt på at de fleste fakultet i sine utdanningsmeldinger sier at de satser på en økt internasjonalisering, og at dette flere steder får økt fokus. Likevel har alle fakultetene, med unntak av Juss og Psykologisk fakultet, færre utreisende enn innreisende studenter. Dette viser at fakultetene må bli enda bedre på å synliggjøre for studentene sine hvilke tilbud som finnes, og de må fjerne unødvendige praktiske hindre som stopper studenter fra å starte søknadsprosessen. De bør altså sørge for god faglig tilrettelegging og godkjenning av fag, styrket veiledning i forkant av utreise, samt bedre informasjon til studentene.

Mange studenter opplever en byråkratimølle når de ønsker å dra på utveksling. Vi mener det er viktig at studentene får så oversiktlig og korrekt informasjon som mulig. Ved at studentene får korrekt informasjon vil også prosessen rundt godkjenning av fag etter endt opphold ikke by på uforutsette hindre. En enklere og raskere prosess vil forhåpentligvis også føre til at flere studenter ønsker å benytte seg av utvekslingsavtalene fakultetet tilbyr. Et viktig moment for å forenkle denne prosessen er å ha tilstrekkelig kvalifisert ansatte på fakultetene. Med.odont. henviser i sin melding til et pilotprosjekt som baserer seg på at studentmedarbeidere skal avhjelpe fakultetet med å gi korrekt informasjon og hjelp i til studentene i søknadsprosessene. Vi ser det som positivt at fakultetet etterstreber at studentene får best mulig informasjon, og mener dette, som en ekstraressurs, kan være en godt tiltak også på andre fakultet. Vi etterlyser imidlertid hos alle fakultetene hvilke tilbud som gis studentene i forkant av utreise.

NSU-UiB synes det er utelukkende positivt at mange av fakultetene satser på engelskspråklige emner, og satser på en økning i disse. Vi etterlyser imidlertid på hvilken måte SV og Psykologisk fakultet ønsker å utvide dette tilbudet.

Mat.nat. henviser til et kurs i korrekt sitering og kildebruk som tilbys alle internasjonale studenter i regi av Universitetsbiblioteket og Realfagsbiblioteket. Vi synes dette tilbudet er svært positivt, og håper flere fakultet.

VEDLEGG 3 Kvalitetsrapport for Utdanningsavdelingen 2008

Studentrekruttering

Utdanningsavdelingen har ansvar for å utforme og følge opp "Handlingsplan for rekruttering" når denne er vedtatt av Universitetsstyret. En viktig del av arbeidet med studentrekruttering er evalueringen som gjennomføres hvert år, og som utgjør noe av grunnlaget for opplegget for den kommende perioden.

Hovedtiltakene for studentrekruttering avvikles hvert år fra nyttår og fram til og med søknadsfristen 15. april. Etter 15. april blir det foretatt en evaluering av de tiltakene sammen med representanter fra alle fakulteter. Siden blir det gjennomført en evalueringsrunde med rekrutteringsgruppen til Utdanning i Bergen som har ansvaret for å følge opp de tiltakene som gjennomføres i fellesskap med andre utdanningsinstitusjoner i Bergen.

Utdanningsavdelingen gjennomførte høsten 2008, på samme måte som foregående år, en undersøkelse blant alle nye laveregradsstudenter, internasjonale studenter og masterstudenter som ikke er tatt direkte opp fra UiB. Undersøkelsen er omfattende, og stiller spørsmål omkring studentrekrutteringstiltak og studentmottak, med hovedvekt på informasjonstiltak og servicenivå. Resultatene fra denne undersøkelsen ble analysert og tatt inn, sammen med resultat fra internevaluering, i en rapport om studentrekruttering som er bakgrunnsdokument for saken om handlingsplan for kommende periode som legges fram for Utdanningsutvalget og Universitetsstyret hver høst.

UiB får jevnt over gode tilbakemeldinger fra sine nye studenter både når det gjelder informasjonstiltak og servicenivå, men hvert år framkommer det enkeltpunkter som kan forbedres, og disse tas med under utarbeidelsen av handlingsplan for den påfølgende rekrutteringsperioden. Det planlegges en tilsvarende undersøkelse i 2009.

Studentmottak

Utdanningsavdelingen har sammen med fakultetene ansvar for mottak av nye norske og internasjonale studenter. Studentmottaket er organisert som et prosjekt med flere delprosjekter. Mottaket av internasjonale studenter gjennomføres ved starten av hvert vår- og høstsemester, mens det kun finnes et sentralisert mottaksopplegg for norske studenter om høsten.

Det er flere kvalitetssikringstiltak knyttet til studentmottaket, og i 2008 ble følgende gjennomført:

Universitetsstyret behandlet evalueringssak om foregående mottak og anbefalinger for mottaket 2008 i sak 3/08. Denne saken inneholdt blant annet resultater undersøkelse blant UiBs nye laveregradsstudenter, masterstudenter og internasjonale studenter. Analyser av dataene fra disse undersøkelsene ble brukt for å formulere forslag til fokusområder og tiltak for det neste studentmottaket.

Det ble gjennomført to møter i gruppen for koordinering og kvalitetssikring av studentmottaket (et før og et etter mottaket). Representert i denne gruppen er fakultetenes mottaksansvarlige, internasjonale koordinatorene og fadderledere. I møtet før studentmottaket høsten 2008 ble tiltak vedtatt av Universitetsstyret gjennomgått for å sikre en god implementering av disse. I møte nummer to ble det gjennomført en evaluering blant gruppens medlemmer, og tatt en gjennomgang av spørreundersøkelse blant årets nye studenter.

UiB får jevnt gode resultater i undersøkelsen, både når det gjelder informasjonstiltak og servicenivå. Det planlegges en tilsvarende undersøkelse i 2009.

Administrative støttesystemer

Flere av UiBs administrative systemer har som formål å sikre bedre støtte og oppfølging av studentene. Disse systemene er Utdanningsavdelingen systemeier for. Dette gjelder blant annet studentdatasystemet Felles Studentsystem(FS), intranett for studentene Mi side, tekstgjennkjenningsystemet Ephorus, timeplanleggingssystemet Syllabus +.

Studentene kommer i direktekontakt med FS-applikasjonen Studentweb og med intranettet Mi Side. Dette er systemer som er i drift, noe som innebærer at de er gjenstand for stadige forbedringer. Studenter og ansatte kan komme med innspill på ønskede endringer gjennom UiBs brukerstøttesystem.

Det jobbes kontinuerlig med å opprettholde god brukerdokumentasjon for disse systemene.

FS utvikles i samarbeid med en rekke andre utdanningsinstitusjoner i Norge, og det ble ikke gjennomført noen UiB-intern evaluering av dette systemet i 2008. Det er heller ikke planlagt noen slik gjennomgang i 2009, men fakultetenes representanter spiller inn sine ønsker til forbedringer i systemet via egne møter med fakultetenes superbrukere.

Det ble gjennomført internrevisjon av systemet Mi side av Ernst&Young våren 2008, med særlig fokus på adgangskontroll. Rapporten ble fulgt opp høsten 2008 og noen foreslåtte utbedringer er i skrivende stund fremdeles under implementering.

Det ble ikke gjennomført noen undersøkelse blant studenter og ansatte når det gjelder bruk av Mi side i 2008, men det planlegges gjennomført en slik brukerundersøkelse høsten 2009.

Internasjonal studentutveksling

Når det gjelder internasjonalisering av utdanningene ved UiB, har Utdanningsavdelingen en rekke kvalitetssikringsrutiner og prosesser på plass. Disse er utviklet i nært samarbeid med fakultetene og fagmiljøene ved UiB. Fagmiljøene har ansvaret for den faglige kvaliteten av internasjonaliseringen, mens UA har ansvar for en rekke støttefunksjoner.

I forbindelse med programadministrasjon og avtaleforvaltning, har UA egne rutiner, bl.a. kvalitetssikring av avtaler om studentutveksling som inngås eller fornyes. Når det gjelder program som Erasmus, kvoteordningen og NOMA, er UiB/UA også pålagt å rapportere til SIU. En slik årlig rapportering krever en evaluering og gjennomgang av UiB deltakelse i disse programmene.

Når det gjelder utreisende studenter, leverte en arbeidsgruppe med representanter fra UA og fakultetene en rapport i april til studielederforum. Denne rapporten er en gjennomgang av rutiner for utreisende studentmobilitet og kommer med forslag til en del nye tiltak og flytting av noen oppgaver for å bedre legge til rette for utreisende studentmobilitet på alle studieprogram ved UiB.

I forbindelse med opptak av internasjonale mastergradsstudenter og kvotestudenter, går UA gjennom alle søknadene inkludert en kontroll av søkerens utenlandske utdanning. Når det gjelder innreisende studenter, har vi arbeidsrutiner som beskriver ansvar-og arbeidsfordelingen mellom UA og fakultet/institutt. Etter hvert mottak (både høst og vår) har avdelingen en intern evaluering. Etter høstens mottak inngår vår interne evaluering i en større evaluering av hele mottaket ved UiB. Det blir, som nevnt under punktene

”studentrekruttering” og ”studentmottak”, gjennomført en undersøkelse som ble sendt til alle nye studenter (både norske og internasjonale) noen uker etter semesterstart.

Avdelingen ønsker å vurdere om det vil være nyttig og mulig å evaluere hva innreisende studenter, både grads- og utvekslingsstudenter, synes om hele oppholdet sitt ved UiB (f.eks. gjennom en spørreundersøkelse på slutten av/etter oppholdet på UiB). I forbindelse med Studentbarometeret som skal gjennomføres i 2009, vil det inngå spørsmål som er relevant for studenter som har vært på utvekslings, samt for våre innreisende studenter. Avdelingen vil også i løpet av 2009 evaluere nåværende beredskapsnivå for utreisende og innreisende studenter.

Videreutdanning

I tråd med ny definisjon av videreutdanning (dbh) som vektlegger at dette skal være emner eller programmer som er spesielt tilrettelagt (for aktuelle målgrupper mht. innhold, progresjon og organisering), blir det nå foretatt lokale opptak gjennom UA/SEVU for alle fagtilbud som eksplisitt er definert som videreutdanning av de ansvarlige fagmiljøene. De enkelte tilbud gis egen program- og emnekoder i FS som letter rapportering og skiller dem fra ordinære grunnutdanninger. Videreutdanning er gjerne tilrettelagt som fleksible deltidstilbud med samlinger og/eller nettundervisning.

I 2008 hadde UiB ca. 1250 registrerte deltakere på videreutdanninger, fordelt på alle fakultet. Dette utgjør i underkant av 300 årsekvivalenter. Hovedtyngden av tilbudene er eksternfinansiert gjennom oppdrag (virksomhetsinterne tilbud) eller er studietilbud med egenbetaling (studieavgift). Det eksisterer imidlertid også gratisemner som er rammefinansiert. Fortsatt er det grunn til å tro at mange studenter på årsstudier kan være videreutdanningsstudenter, men i hht til gjeldende definisjon vil ikke disse bli registrert som dette. Videreutdanningsstudenter skiller seg ut ved at de fleste er yrkesaktive og gjerne får studiestøtte gjennom sin arbeidsgiver. Gjennomsnittsalderen for videreutdanningsstudenter er ca. 40 år.